

**ANONİM ŞİRKETLERDE TEK PAY SAHİBİNİN
GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞRI YETKİSİ
(TTK m. 410/II)**

Özge KARAEĞE*

ÖZET

TTK m. 410 hükmünde genel kurulu toplantıya çağrı hususunda yetkinin kural olarak yönetim kurulunda olduğunu düzenlemektedir. Yönetim kurulunun görev süresi dolsa da genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi vardır. Ayrıca görevleri ile ilgili konularda tasfiye memurlarının da çağrı hususunda yetkisi bulunmaktadır. Hükmün ikinci fıkrası yönetim kurulunun devamlı toplanamaması, toplantı yetersayısının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması hallerinde tek pay sahibine genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi tanımıştır. Bu yetki, mahkeme izni ile kullanılabilir. Böylelikle kanun koyucu yönetim kurulunun seçilmesini sağlayıcı ve organ eksikliğini önleyici bir olanağa yer vermiştir. Ancak belirtilmelidir ki bu düzenleme uygulamada pek çok sorunu ortaya çıkarabilecek niteliktedir. Zira tek pay sahibi toplantıya davet yetkisi aldıktan sonra bu toplantının yapılması ile ilgili bir dizi hazırlık faaliyetine girişmesi gerekecektir. Bunun için de elinde bilgi ve belgelerin bulunması gerekecektir. Bu bilgi ve belgeleri elde etmesi konusunda ise sıkıntı yaşanması muhtemeldir.

***Anahtar Kelimeler:** Anonim şirket, yönetim kurulu, pay sahibi, azlık, genel kurul.*

**THE AUTHORITY OF A SHAREHOLDER TO SUMMON THE GENERAL
BOARD IN JOINT STOCK COMPANIES (TURKISH COMMERCIAL CODE
ART. 410/II)**

ABSTRACT

In Turkish Commercial Code Art. 410 it is regulated that management board is the authority in principle to summon the general board. That is its authority even if its duration of duty comes to an end. Furthermore liquidators are authorized to summon relative to their duties. Second part of the article regulates the circumstances in which the shareholder uses his authority to summon. These circumstances consist of lack of constant assemble of management board, impossibility of constitution a quorum or nonexistence of management board. The authority should be used with the permission of the court. In this way law maker features the possibility to elect the management board and to prevent the organ lack. But it should be stated that

---

* Yrd. Doç. Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İİBF, Ticaret Hukuku ABD Öğretim Üyesi, ozge.karaege@ikc.edu.tr

this regulation seems to constitute many problems in practice. After getting the court permission shareholder should start numerous preparations to summon. In order to do this he should have information and documents. But there will be difficulty in acquiring these documents and information.

Keywords: Joint stock company, management board, shareholder, minority, general board.

Giriş

TTK¹ m. 410 hükmü ile yeni bir düzenleme getirilmiştir. Bu düzenleme ile kural olarak genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili organın yönetim kurulu olduğu belirtildikten sonra tasfiye memurlarının da görevleri ile ilgili konularda çağrıya yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır. Hükmün tasfiye memurlarının ilavesi dışında ETTK² m. 365'ten farkı denetimle ilgili benimsenen yeni sistem nedeni ile denetçinin çağrıya yetkili kişiler arasında sayılmamış olmasıdır. Yine aynı düzenlemede görev süresi sona erse de yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi yer almaktadır.

Hükmün ikinci fıkrasında ise Adalet komisyonu aşamasında maddeye eklenen bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre, yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı yeter sayısının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması hallerinde, tek pay sahibi mahkemenin vereceği izin ile genel kurulu toplantıya çağırabilecektir. Mahkemenin kararı kesindir.

Çalışmamızda TTK m. 410/II düzenlemesi incelenecektir. Bu amaçla öncelikle şirketin organlarından olan genel kurul hakkında bilgi verilecek ve bu bağlamda genel kurulu toplantıya çağrı konusunda yetkili olanlar belirtilecektir. Daha sonra affectio societatis unsuru ile tek pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi arasındaki bağ incelenerek bu yetkinin nasıl kullanılacağı açıklanacaktır. Bu anlatımları takiben tek pay sahibinin bu yetkisinin TTK m. 530 bağlamında organ eksikliğini nasıl engelleyeceğine dair açıklamalarda bulunulacaktır. Çalışma sonuç kısmıyla tamamlanacaktır.

¹ Çalışmamızda TTK ile kastımız, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'dur (RG. T. 14.02.2011, S. 27846).

² Çalışmamızda ETTK ile kastımız, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'dur (RG. T. 9.7.1956, S. 9353).

I. GENEL OLARAK

Anonim şirkette genel kurul pay sahiplerinin pay sahipliği haklarını kullanma imkânına sahip oldukları bir platform niteliğindedir³. Bu çerçevede genel kurulda alınan kararlar bütün pay sahiplerini bağlayacağı gibi (TTK m. 423) diğer organları da bağlayacaktır (TTK m. 553).

TTK ile getirilen yeni düzenlemeyle birlikte tek kişilik anonim şirket mümkün hale geldiğinden (TTK m. 338/I) pay sahibinin tek başına genel kurulu oluşturması mümkündür⁴. Bu konuda mehaz “Tek Kişilik Sınırlı Sorumlu Şirketlere İlişkin 89/667 sayılı Onikinci Yönergenin 4. Maddesidir⁵. Yönerge m. 4/I tek pay sahibinin genel kurala ilişkin yetkileri kullanacağını düzenlemekte iken; 2. fıkra tek pay sahibinin kararları tutanağa geçirmek suretiyle veya yazılı olarak alabileceğini düzenlemektedir⁶. TTK m. 408/ III hükmü tek pay sahipli anonim şirketlerde bu kişinin genel kurulun tüm yetkilerine sahip olduğunu belirterek tek pay sahibinin alacağı kararların geçerliliği için yazılılık şartının aranması gerektiğini düzenlemektedir. Bu doğrultuda TTK hükmü mehaz hükümle paralellik göstermektedir.

II. GENEL KURULUN TANIMI

TTK m. 407/I’de “*Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Kanuni istisnalar saklıdır*” şeklinde düzenleme mevcuttur. Bu hüküm genel kurulun şirket işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu diğer taraftan şirketin iradesini oluşturmada aracı olan pay sahipliği haklarının kural olarak bu organda kullanıldığını düzenlemektedir⁷. Genel kurul, kanundan ve şirket esas sözleşmesinden kaynaklanan yetkilerini kendisini oluşturan pay sahipleri veya temsilcilerinin oyları ile oluşan kararları ile kullanır⁸.

³ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 298; ERDEM, Yenilikler, s. 30.

⁴ Tek kişilik şirket, tek bir ortağı olan şirkettir. Ortaya çıkış şekline göre, baştan itibaren tek ortaklı kurulması veya birden fazla ortaklı kurulan şirketin kuruluş sonrası tek ortaklı hale gelmesi söz konusu olabilir(tek kişilik şirketler hakkında detaylı bilgi için bkz., ŞEHİRALİ ÇELİK, s. 165).

⁵ Twelfth Council Company Law Directive on Single Member Private Limited-liability Companies 89/667/EEC of 21 December 1989, OJ L 395, 30.12.1989. Bu yönergenin yerine 2009/102 sayılı Yönerge çıkarılmıştır (Directive 2009/102 EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 in the area of company law on single member private limited liability companies (codified version), OJ L 268/20, 1.10.2009).

⁶ Yönerge hakkında ayrıntılı açıklamalar için bkz. ŞEHİRALİ ÇELİK, s. 185 vd.

⁷ Bkz., m. 407 gerekçesi.

⁸ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 7.

Anonim şirket genel kurulu, usulüne uygun çağrı üzerine pay sahiplerinin veya temsilcilerinin bir araya gelmesinden oluşan ve şirket işlerine ilişkin hakların kullanılıp karar alındığı bir irade ve karar organıdır⁹. Bu noktada TTK m. 416 hükmünde düzenlenen çağrı merasimine uyulmaksızın yapılabilen “çağrısız genel kurul”un da yapılabileceği unutulmamalıdır.

Tek kişilik anonim şirketlerde çağrılı genel kurulun yapılması mümkündür¹⁰. Tek kişilik anonim şirketlerde bu durum bazı payların üzerinde intifa hakkının bulunması veya rehin alacaklısına oy hakkının tanınması hallerinde ortaya çıkabilir¹¹.

III.GENEL KURULUN NİTELİKLERİ

Genel kurul zorunlu organdır¹². Gerçi TTK’da zorunlu organların tek bir hüküm altında açıkça düzenlendiği görülmemektedir¹³. Bununla birlikte genel kurulun kanunda düzenleme sistemi ile TTK m. 530 hükmü karşısında genel kurulun toplanamamasının şirketin feshi sonucunu doğurması genel kurulun zorunlu organ olduğunu göstermektedir¹⁴. Doktrindeki bir diğer görüş, TTK’daki düzenlemelere ilaveten genel kurulun oluşum biçiminin de bu organın zorunlu organ olduğu sonucunu doğurduğunu belirtmektedir¹⁵. Zira tüm pay sahipleri genel kurulun doğal üyesi olup pek çok pay sahipliği hakkının kullanım yeri olması genel kurulun zorunlu organ olması sonucunu doğurmaktadır¹⁶.

⁹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 297-298; ARSLANLI, AŞ, C. II-III, s. 2; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 405, No. 664; Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 698, No. 59.; PULAŞLI, C.I, s. 709; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 191; von BÜREN/STOFFEL/WEBER, s. 103.

¹⁰ Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 699, No. 59.

¹¹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 303. Burada oy hakkının geçmesinden değil, iradi temsile bağlı olarak pay sahibinin oy hakkının rehin alacaklısı tarafından kullanılmasından söz edilebileceği ilişkin bkz., BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 274.

¹² Doktrinde zorunlu organ ile kanuni organ kavramı birbirinin yerine kullanılmaktadır. Her iki kavram da aynı amaca hizmet etmektedir. Örneğin Öztan, eserinin bir bölümünde zorunlu organ kavramını kapsayacak şekilde kanuni organ kavramını kullanmışken bir başka bölümde aynı anlama gelmek üzere zorunlu organ kavramını kullanmıştır (bkz., ÖZTAN, s. 31, 96). Yine doktrinde Akipek/Akintürk/Ateş Karaman, kanuni organ – zorunlu organ kavramlarını birbiri yerine kullanmaktadır (bkz., AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s. 550-551).

¹³ MİMAROĞLU, Hukuki Mesuliyet, s. 1.

¹⁴ MİMAROĞLU, Hukuki Mesuliyet, s. 1-2; ANSAY, s. 94; İZMİRLİ, s. 26-27.

¹⁵ SOYKAN, s. 20.

¹⁶ SOYKAN, s. 20.

Genel kurul ortaklığın karar organıdır¹⁷. Bu doğrultuda şirketin iç işlerine ilişkin kararları alan organdır¹⁸. Genel kurul kararları anonim şirketin irade beyanı olarak bütün pay sahiplerini (TTK m. 423) ve diğer organları bağlar (TTK m. 553).

Genel kurul bir iç organdır¹⁹. Bu doğrultuda ortaklığın iç işlerini gören, ortaklığı dışa karşı temsil edemeyen ve üçüncü kişilerle ilişkiye giremeyen bir organdır²⁰. Bu noktada doktrinde mevcut olan tartışmaya değinmemiz yerinde olacaktır. Şöyle ki, doktrinde bir görüş organların seçimi ile organ sıfatının re'sen genel kurul kararı ile kazanıldığından bahisle genel kurulun şirketi temsilen hareket ettiğini belirtmektedir²¹. Buna karşılık bizim de katıldığımız diğer bir görüş, organların seçimine yönelik genel kurul kararlarının dışa yönelik kabul edilemeyeceğini, böyle bir yetkinin kanundan kaynaklandığını ve içe yönelik olduğunu ifade etmektedir²².

TTK'da açıkça anonim ortaklığın yönetim kurulu tarafından yönetilip temsil edileceği düzenlenmiştir (TTK m. 365). Temsil organı olarak yönetim kurulu dışında genel kurulun da görev yapacağına ilişkin bir düzenlemeye kanunda rastlanmamaktadır. Yine, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin seçimine ilişkin (TTK m. 359, 399) genel kurul kararı ile yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin azline yönelik (TTK m. 364, 408/II c) genel kurul kararı açıkça kanunda düzenlenmiş hususlar olup genel kurulun bu yetkileri kanundan doğmaktadır²³. Dolayısıyla genel kurulun iç organ olmasının gereği olarak gerek seçim gerek azle ilişkin genel kurul kararları iç ilişkide hukuki sonuç doğurmaya yönelik kararlardır.

---

¹⁷ ÖZTAN, s. 95; PULAŞLI, C. I, s. 709; İMREGÜN, AO, s. 99; ARSLANLI, AŞ, C. II-III, s. 2; MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 8.

¹⁸ ÖZTAN, s. 95; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR, s. 267; DURAL/ÖĞÜZ, s. 254.

¹⁹ von BÜREN/STOFFEL/WEBER, s. 103; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 191; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 405, No. 664; PULAŞLI, C. I, s. 710; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 297; İZMİRLİ, 27.

²⁰ ÖZTAN, s. 103; OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR, s. 267; DURAL/ÖĞÜZ, s. 255.

²¹ ARSLANLI, AŞ, C. II-III, s. 2.

²² PULAŞLI, C. I, s. 710; POROYTEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 407, No. 666.

²³ Moroğlu, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin seçimlerine ilişkin genel kurul kararları ile azillerine ilişkin kararların dış ilişkide doğrudan etkili olduğunu belirtmektedir (bkz., MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 8; dn. 9).

Kanun yönetim kurulu tarafından bazı işlemlerin yapılabilmesi için genel kurulun onayını arayabilmektedir. Bu gibi durumlarda genel kurul kararları yönetim kurulu tarafından uygulanmak suretiyle dış ilişkide doğrudan etkisini doğuracaktır²⁴. Çünkü yönetim kurulu anonim şirketin temsil (TTK m. 365) ve yürütme organıdır²⁵. Yönetim kurulu genel kurul kararı olmaksızın bu tür işlemleri yapamayacağı gibi aksine bir durumda yapılan işlemle şirket bağlı olmayacaktır²⁶. Bu gibi hallere örnek olarak gösterilebilecek düzenlemeler şunlardır: TTK m. 356 gereği işletme veya aynın devralınmasına ilişkin sözleşmeler genel kurul tarafından onaylanmadıkça geçerli olamaz. Yine TTK m. 538/II gereği tasfiye halinde önemli miktarda aktifin satılabilmesi için genel kurul kararı gereklidir.

Genel kurul daimi organ niteliğinde değildir. Bu durum organın mahiyet ve bünyesinden kaynaklanmaktadır²⁷. Bu doğrultuda anonim şirket genel kurulu yılda en az bir defa olağan ve olağanüstü nedenlerin bulunması halinde olağanüstü toplanır (TTK m. 409).

IV. GENEL KURUL TOPLANTI ZAMANI

Anonim şirket olağan toplantısı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır (TTK m. 409/I). Olağan toplantı kavramı, bu toplantının her yıl yapılmasından ve TTK m. 409'da öngörülen asgari unsurların müzakere edilip karara bağlanmasından ortaya çıkmaktadır²⁸. Olağan genel kurul toplantısının yapılmasına ilişkin süre hükmü düzen kuralı olduğundan toplantının daha sonra yapılması alınan kararların geçerliliğini etkilemez; ancak genel kurul toplantıya çağırarak asli yetkili yönetim kurulu olduğundan koşulların bulunması kaydıyla yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun doğması muhtemeldir²⁹.

²⁴ Doktrinde *Moroğlu*, genel kurul kararlarının kural olarak şirket içi ilişkilerde etkili olduğunu; ancak kanunla veya esas sözleşme ile öngörülmüş olmak kaydıyla bazı genel kurul kararlarının dış ilişkide doğrudan etkili olabilmesinin mümkün olduğunu belirtmektedir (bkz., *MOROĞLU*, Hükümsüzlük, s. 8). *Tekinalp* de genel kurulun iç organ olduğunu belirttikten sonra bazı istisnalar dışında genel kurulun dış ilişkide doğrudan etkili olabilen kararlar alamayacağını belirtmektedir (bkz., *TEKİNALP*, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 297).

²⁵ ÖZTAN, s. 95; ARSLANLI, AŞ, C. II-III, s. 5; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 407, No.666.

²⁶ ARSLANLI, AŞ, C. II-III, s. 2; MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 8; PULAŞLI, C. I, s. 711; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 297.

²⁷ MİMAROĞLU, Hukuki Mesuliyet, s. 3; Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 699, No. 1.

²⁸ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 303.

²⁹ KARAHAN/HUYSAL, s. 520; ERDEM, Yenilikler, s. 34. İsviçre hukukunda bu süre altı aydır. Federal mahkeme süreye ilişkin düzenlemenin emredici olduğunu; sürenin uzatılmasına

Olağan toplantılarda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, karın kullanım şekline, dağıtılacak kar ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara yönelik müzakereler yürütülür ve kararlar alınır (TTK m. 409/I). Benzer bir düzenleme Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m. 5/I (a) hükmünde yer almaktadır³⁰. Kanunda yer alan asgari unsurların olağan genel kurul toplantı gündeminde yer alması gerekir.

Anonim şirket olağanüstü genel kurul toplantıları gerektiği takdirde yapılır (TTK m. 409/II). Bu doğrultuda Genel Kurul Yönetmeliği m. 5/I (b) hükmü olağanüstü genel kurul toplantısını tanımlamıştır. Buna göre olağanüstü genel kurul, şirket için lüzumu halinde veya zorunlu ve ivedi sebepler çıktığında yapılan ve gündemini toplantı yapılmasını gerektiren sebeplerin oluşturduğu toplantılardır. Olağanüstü genel kurulun zamanı ve konusu niteliği gereği belirlenemez³¹. Bu toplantının gündemini, toplantı yapılmasını gerektiren konular oluşturacaktır³².

V. GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞRIYA YETKİLİ OLANLAR

Anonim şirket genel kurulunu toplantıya çağrıya yetkili olanlar esas itibariyle TTK m. 410-412 arasında düzenlenmiştir³³. Bu düzenlemeler göz önüne alındığında genel kurulu toplantıya çağırabilecekler iki kategoride belirlenmiştir. İlk kategoride genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili ve görevli organlar (TTK m. 410) yer alırken; diğer kategoride ise azlık (TTK m. 411-412) yer almaktadır³⁴. TTK m. 410 kenar başlığı “Yetkili ve Görevli Organlar” şeklinde yer almaktadır. Dolayısıyla organların çağrı yetkileri aynı zamanda bir görev niteliğindedir³⁵.

ilişkin sözleşme hükmünün yazılmamış sayılacağına hükmetmiştir (BGE 107 II, s. 248 vd). Buna karşılık doktrinde süreye ilişkin hükmün niteliğinin düzen hükmü olduğu kabul edilir. (bkz., BÜRGI, Art.699 No.36; HONSELL/VOGT/WATTER (DUBS/TRUFFER), Art.699, No.22; KRNETA, Art. 716a, No. 1371; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 208; BÖCKLI, s. 1369).

³⁰ RG. 28.11.2012, S. 28481. Çalışmamızda ilgili yönetmelik “Genel Kurul Yönetmeliği” şeklinde kısaltılarak kullanılacaktır.

³¹ KARAHAN/HUYSAL, s. 520; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 303.

³² ANSAY, s. 170; İMREGÜN, AO, s.109; KARAHAN/HUYSAL, s. 531; ŞENER, s. 457.

³³ Bununla birlikte özel durumlar için diğer kanunlarda da çağrı yapabilecekler belirtilmiştir (TMK m. 427/IV; İİK m. 226).

³⁴ NARBAY, s. 169.

³⁵ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 207; NARBAY, s. 169. İsviçre hukukunda da genel kurulu

Adalet komisyonu aşamasında maddeye ikinci fıkra eklenmiş ve belirli hallerde tek pay sahibine de genel kurulu toplantıya çağırma hakkı tanınmıştır. Genel kurulu toplantıya çağırarak asli yetkili yönetim kuruludur pay sahibinin buradaki yetkisi ikincil niteliktedir³⁶. Zira yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırmadığı için pay sahibi bu yetkiyi kullanmaktadır. Pay sahibinin bu yetkiyi kullanmamasını onun sorumluluğuna yol açacak bir neden olarak görülmemelidir³⁷. Ayrıca hükmü TTK m. 480/I’de düzenlenen “tek borç ilkesi” açısından da değerlendirmek mümkündür³⁸. TTK yeni düzenleme ile birlikte tek borç ilkesini daha açık hale getirmiştir³⁹. Buna göre pay sahibinin tek ve münhasır borcu taahhüt ettiği sermayeyi ödemektir⁴⁰. Kanunda öngörülen istisnalar dışında esas sözleşme ile pay sahibine, pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez⁴¹. Bu itibarla pay sahibine genel kurulu toplantıya çağırma yetkisini aynı zamanda bir borç olarak kabul etmek m.410/II’nin getiriliş amacına uygun düşmeyecektir. Dolayısıyla TTK m. 410 kenar başlığı ile maddenin içeriği arasında bir uyumsuzluğun bulunduğunu belirtmek kanımızca yerinde olacaktır.

Toplantıya davet, toplantıya katılmaya yetkili olanlar, toplantının yapılması ve diğer konularda olağan ve olağanüstü genel kurul toplantısı aynı kurallara tabidir⁴². Bu nedenle öncelikle genel kurulu toplantıya çağrı hususunda yetkili olanlar belirlenecek daha sonra bu iki tür toplantı hakkında açıklamalar yapılacaktır.

---

toplantıya çağırma organlar için hem bir görev hem de yetkidir (İsvBK. m. 699).

³⁶ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 304.

³⁷ Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 699, No. 25.

³⁸ TTK m. 480/I hükmündeki düzenleme; “*Kanunda öngörülen istisnalar dışında, esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez*” şeklindedir.

³⁹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 384.

⁴⁰ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 384; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 604, No. 1019. ETTK m. 405 ile ilgili olarak getirilen düzenlemenin esasen pay sahibinin sınırlı sorumluluğunu pekiştirmek için öngörüldüğü yönünde bkz., NOMER, s.68. Ayrıca bkz., OKUTAN NILSSON, Pay Sahipleri Sözleşmeleri, s. 15 vd.

⁴¹ ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 109; PULAŞLI, C. II, s. 1523.

⁴² ERDEM, Yenilikler, s. 34; SCHUCANY, Art. 699, No. 4; BÜRGI, Art.699, No. 35 vd.; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 201. ETTK döneminde olağanüstü toplantıya davet hususunda yetkili olan azlığın olağan genel kurul toplantısına davet hususunda da yetkili sayılabilmesi ve gereğinde mahkemece yetkili kılınması konusunda bkz., DOMANIÇ, s. 805. Yeni TTK ile birlikte kanunkoyucu genel kurul ibaresine yer vermek suretiyle olağan-olağanüstü genel kurul ayrımını isabetli bir şekilde ortadan kaldırmıştır (bkz., BAHTİYAR/HAMACIOĞLU, s. 44).

Genel kurul kendisine kanunen yetki verilen organ ve kişiler tarafından toplantıya davet edilebilir. Bu doğrultuda TTK m. 410 vd. hükümlerinde genel kurulu toplantıya çağrı hususunda yetkili olanlar gösterilmiştir. Aynı zamanda Genel Kurul Yönetmeliği'nde de bu hususta düzenleme getirilmektedir. Buna göre genel kurul; yönetim kurulu (TTK m. 410/I; Genel Kurul Yönetmeliği m. 9/I), tasfiye memurları (TTK m. 410/I; Genel Kurul Yönetmeliği m. 9/VI), tek bir pay sahibi (TTK m. 410/II; Genel Kurul Yönetmeliği m. 9/II) ve azlık (TTK m. 411; Genel Kurul Yönetmeliği m. 9/III-IV) tarafından toplantıya davet edilebilir.

Genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin esasen yönetim kurulunda olduğunu belirten TTK m. 410/I düzenlemesi ETTK m. 365'ten farklı olarak denetçiye böyle bir yetki tanınamış ayrıca görevleri ile ilgili konular için tasfiye memurları da yetkili kılınmıştır⁴³. Bu fıkra da ayrıca süreleri dolmuş olsa bile yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırabileceği düzenlenmiştir⁴⁴.

Genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili olanların kanunda belirtilenlerle sınırlı olup olmadığı hususunda doktrinde tartışma mevcuttur. Doktrinde bir görüş, genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili kişilerin kanunda sınırlı olarak gösterildiğini belirtmektedir⁴⁵. Buna karşılık diğer bir görüş, anonim şirket genel kurulunun kendisine kanunen veya ortaklık esas sözleşmesi ile yetki verilen organ ve kişilerin toplantıya çağırabileceğini ifade eder⁴⁶. Son görüş bu

⁴³ TTK gerekçesinde TTK m. 410/I ile ilgili olarak yeni sistemin gereği olarak denetçiye çağrı yetkisinin verilmediği, tasfiye memurlarının yalnızca görevleri ile ilgili konulara ilişkin olarak genel kurulu toplantıya çağırabileceği belirtilmektedir (bkz. TTK m. 410 gerekçesi).

⁴⁴ ETTK döneminde bu konuda bir düzenleme yer almadığından konu doktrinde tartışmalıydı. Yargıtay kararlarında da konu bir istikrar kazanmamıştı (doktrindeki görüşler ve ilgili Yargıtay kararları için bkz., SOYKAN, s. 121 vd.). Madde gerekçesinde, uygulamada tartışmalı olan bu sorunun düzenleme ile çözüme kavuşturulduğu belirtilmektedir (bkz. TTK m. 410 gerekçesi). Doktrinde yönetim kurulunun burada sözü edilen yetkisi açısından bir ayırımın yapılması gereği üzerinde durulmaktadır (bkz., ERDEM, Yenilikler, s. 35). Buna göre, kanunda yönetim kurulunun genel kurulu hangi amaçla çağıracağına ilişkin bir açıklık bulunmadığı, görev süresi sona eren yönetim kurulunun sadece yeni bir yönetim kurulu oluşturmak amacıyla genel kurulu toplantıya çağırabileceği ifade edilmektedir (ERDEM, Yenilikler, s. 35). Yönetim kuruluna tanınan bu yetkinin istisnai bir nitelik taşıdığına ilişkin bkz., TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 233; ŞENER, s. 358; BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, s. 40. Hükmün açık lafzının da bu istisnanın sadece genel kurulu toplantıya çağrı ile sınırlı olarak uygulanmasının gerektirdiği yönünde bkz. BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, s. 40; TEOMAN, Yönetim Kurulu, s. 9.

⁴⁵ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 304; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 409, No.670; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 238; DOMANIÇ, s. 813; BİLGİLİ-DEMİRKAPI, s. 280.

⁴⁶ ŞENER, s. 458.

sonuca TTK m. 339/II h hükmündeki düzenlemeden yola çıkarak varmaktadır. Zira bu maddede genel kurulların toplantıya nasıl çağırılacağına şirket esas sözleşmesinde düzenlenebileceği belirtildiğinden çağrıyı yapabilecek olanların da bu kapsamda değerlendirilmesi ihtimal dâhilindedir⁴⁷. Genel kurulu toplantıya çağrı konusunda yetkili olanlar esas olarak TTK'da düzenlenmiştir. Bununla birlikte esas sözleşme ile diğer kimselere genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin verilmesi TTK m. 340 hükmünü de göz önünde bulundurmaya gerektirir⁴⁸. Zira TTK m. 340/I gereği esas sözleşme anonim şirketlere ilişkin hükümlerden ancak kanun buna açıkça izin vermişse sapabilir. Bu doğrultuda kanımızca esas sözleşme ile kanunda öngörülenler dışında kimseye çağrı yetkisi tanınmaz⁴⁹.

Kanunda belirtilenler dışında anonim şirketin yönetim kurulu üyelerinin ölümü, istifası veya ehliyetini yitirmesi nedeniyle organsız kalması ve yönetim kurulu yerine şirketin idaresi mahkeme tarafından bir kayyım bırakılmışsa bu halde kayyımın da genel kurulu toplantıya çağırma yetkili kişilerden sayılması gerektiği belirtilmektedir⁵⁰. Kayyımın genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili olduğu aynı zamanda TTK m. 412/I hükmü gereği de ortaya çıkmaktadır⁵¹. Aynı zamanda Genel Kurul Yönetmeliği m.9/V'te de bu yönde bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre, azlık yönetim kurulundan yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacaksa karara

⁴⁷ ŞENER, s. 461. Yazarın bu görüşüne karşılık doktrinde TTK m. 339/II h'da yer alan ifadenin toplantıya davet konusunda yetkili olanları değil toplantıya davet usulünü kapsar bir ifade olduğu belirtilmektedir (bkz., BAHTİYAR/HAMAMCIOĞLU, s. 38). *Moroğlu*, çalışmasında TTK'da bazı kimselere şirketin idare ve/veya temsil yetkisinin bırakılması (TTK m. 367, 370) veya belli kimselerin belli bir işle görevlendirilebilmeleri imkânının mevcut olmasından (TTK m. 536) yola çıkarak kendilerine bu yetkilerin tevdi edilmiş olduğu kişilere esas sözleşme ile genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin verilmesinin de mümkün olduğunu belirtmektedir (Bkz., MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 89). *Çevik* de çalışmasında, esas sözleşme ile hangi hallerde olacağını da belirtilerek bazı mercilerin genel kurulu toplantıya davete yetkili olduğuna dair düzenlemelerin getirilebileceğini belirtmektedir (bkz., ÇEVİK, s. 592).

⁴⁸ Bu konuda detaylı bilgi için bkz., KARASU, s. 48 vd.

⁴⁹ Aksi görüş için bkz., ŞENER, s. 461. Yazar eserinde denetçilere de böyle bir yetkinin esas sözleşme ile verilebileceğini belirtmektedir (bkz., ŞENER, s. 462). *Pulaşlı*, genel kurulun toplantıya çağırılması hususunda TTK m. 410 vd. emredici hükümlere aykırı olmamak üzere esas sözleşmeye bazı şartların konulabileceğini belirtmektedir (bkz., PULAŞLI, C.I, s. 658).

⁵⁰ PULAŞLI, C. I, s. 762; ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 237.

⁵¹ ERDEM, Yenilikler, s. 36. Doktrinde ayrıca Yargıtay'ın ticaret şirketlerine kayyım atanmasına yönelik vermiş olduğu kararlar da göz önünde bulundurularak kayyımın çağrıya yetkili olduğu kabul edilmektedir (bkz., ÜÇİŞİK/ÇELİK, s. 245-246).

bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilir. Bu talep yönetim kurulu tarafından reddedilirse veya talebe yedi işgünü içinde olumlu cevap verilmezse genel kurulun toplantıya çağrılmasına şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesi tarafından karar verilebilir. Mahkeme toplantıya gerek görürse gündemi düzenlemek ve çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar ve kararda kayyımın görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir⁵².

Anonim şirketin zorunlu organlarından birinin mevcut olmaması bu organların toplanamaması veya karar alamaması ve bu eksikliklerin başka suretle giderilememesi durumunda şirkete TTK m.1 atfı doğrultusunda TMK m. 427/I, b. 4 hükmü gereğince mahkeme tarafından yönetim kayyımı atanır⁵³. Mahkemece atanan kayyım işlevini üstlenmiş olduğu organa ait olan çağrı yetkisini kullanacaktır⁵⁴. Bu organ yönetim kuruludur⁵⁵.

TTK m. 410 vd hükümlerinde iflas idaresinin genel kurulu toplantıya çağırabileceği hususunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak anonim şirketin iflas yolu ile tasfiyesi halinde İİK m. 226 gereğince müflis şirketin yasal temsilcisi iflas idaresi olduğundan genel kurulu toplantıya çağırarak olan da iflas idaresi olacaktır. Dolayısıyla genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili makamlar arasında iflas idaresinin de belirtilmesi gereklidir⁵⁶.

Diğer mevzuata göre genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili olanlar arasında yeddi adiller” de gösterilmektedir⁵⁷. Buna göre HMK m.391 vd hükümlerine göre şirketin idare ve temsil yetkisinin mahkemece ihtiyati tedbir olarak yeddi adile bırakılması halinde yeddi adil genel kurulu olağan ve olağanüstü toplantıya çağırabilecektir⁵⁸.

---

⁵² Konuyla ilgili olarak kanun tasarısı aşamasında genel kurulu toplantıya çağrı ve yetkileri olanların düzenlendiği m. 410 hükmünde kayyımın yer almaması eksiklik olarak değerlendirilmekteydi. Bu husustaki eksikliğin tamamlanması için düzenlemeye kayyımın da eklenmesinin yerinde olacağı belirtilmekteydi (bkz., MOROĞLU, Tasarı, s. 206-207; NARBAY, s. 181). Aynı eleştirilerin TTK m. 410 açısından da geçerli olduğunu söylememiz yerinde olacaktır.

⁵³ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 91; NARBAY, s. 180.

⁵⁴ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 92.

⁵⁵ Anonim şirkette yalnızca yönetim için gerekli organın yokluğu halinde kayyım atanabileceğine dair bkz., GÜMÜŞ, s. 108.

⁵⁶ İMREGÜN, AO, s. 112; NARBAY, s. 180; MOROĞLU, Tasarı, s. 206-207; YİĞİT, s. 93.

⁵⁷ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 90.

⁵⁸ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 90; YİĞİT, s. 93.

VI. AFFECTIO SOCIETATİS UNSURU VE TEK PAY SAHİBİNİN GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞRI YETKİSİ

Affectio societatis kavramı Roma hukuku kökenli olup Fransız hukukunda da yer almaktadır. Türk hukukuna da oradan aktarılmıştır⁵⁹. Bu kavramla kast edilen ortakların şirket amacının gerçekleştirilmesine yönelik olarak eşit durumda şirket faaliyetlerine katılmaları ve bu yolda diğer ortaklarla aktif işbirliği içinde bulunarak birlikte çaba sarf etmeyi üstlenmeleridir⁶⁰.

Doktrinde ortaklar arasındaki eşitliğin mutlak anlamda eşitlik olarak yorumlanmamasının gerektiği; zira bu eşitliğin herkesin sermayesi oranında kar ve zarara katılması anlamına geldiği ifade edilmektedir⁶¹. Buna karşılık doktrinde diğer bir görüş, adi şirketlere ilişkin prensiplerden hareket ederek şirket sözleşmesi ile kar ve zarara eşit olarak iştirak etme esasından ayrılmanın mümkün olduğunu (TBK. m. 623), ortaklıktan doğan diğer haklarda da eşitlik ilkesinin mutlak olmadığını belirterek eşitliği şirket akdinin asli unsuru olarak görmemektedir⁶². Aktif işbirliğinin de şirketin esaslı bir unsuru olmadığı görüşü mevcuttur⁶³. Bu görüşe göre, taraflar arasında işbirliği olmayan hallerde şirket akdi mutlaka yoktur denemez⁶⁴.

Affectio societatis unsuru çerçevesinde ortakların her biri müşterek amacın gerçekleştirilmesine katkıda bulunmalı ve bu amaca aykırı eylem ve işlemlerden kaçınmalıdır⁶⁵. Bu doğrultuda affectio societatis şirket akdinin zorunlu unsuru kabul edilmektedir⁶⁶.

⁵⁹ BARLAS, s. 38.

⁶⁰ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar I, s. 25, No. 60; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 35, No.60; BARLAS, s.38; ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 60; ŞENER, s. 8; DOĞANAY, s. 53. Affectio societatis kavramı ile ilgili olarak farklı tanımlar için bkz., MİMAROĞLU, Ticaret Ortaklıkları Hukuku, s. 57; KARAYALÇIN, Ticaret Hukuku II, s. 61; DOMANIÇ, s. 28-29.

⁶¹ MİMAROĞLU, Ticaret Ortaklıkları Hukuku, s. 57.

⁶² KARAYALÇIN, Ticaret Hukuku II, s. 62.

⁶³ KARAYALÇIN, Ticaret Hukuku II, s. 62.

⁶⁴ KARAYALÇIN, Ticaret Hukuku II, s. 62.

⁶⁵ ŞENER, s. 9. Benzer yönde bkz., PULAŞLI, C. I, s. 31; DOMANIÇ, s. 27-28.

⁶⁶ DOĞANAY, s. 53; ŞENER, s. 9; DOMANIÇ, s. 29. *Barlas* da eserinde birlikte çaba yükümlülüğünün asli edim yükümü olduğunu belirtmektedir (bkz., BARLAS, s. 41). Doktrinde bu unsurun şirket akdinin zorunlu unsuru olmadığına ilişkin bkz., KARAYALÇIN, Ticaret Hukuku II, s. 62. Diğer görüşler için bkz., DOMANIÇ, s. 28-29'da anılan yazarlar.

Affectio societatis kavramı doğası gereği birden fazla kişinin bir arada bulunmasını gerektirmektedir⁶⁷. Bilindiği gibi yeni TTK ile anonim ve limited şirketlerin tek kişi ile kurulmasına olanak tanınmıştır. TTK m. 338 ile anonim şirketler bakımından bir veya daha fazla pay sahibi olan kurucunun varlığı aranmakta iken; limited şirketler bakımından TTK m. 573 hükmünde bir veya daha fazla kişi ile kurulabileceği düzenlenmiştir. Tek kişilik şirket kavramının affectio societatis unsuru ile tam olarak bağdaşmadığı kabul edilmektedir⁶⁸. Bu doğrultuda anılan şirketlerde bu unsurun tek ortağın şirket kuruluşuna yönelik tek taraflı irade beyanı ile klasik bir şirket ortağı olarak davranma ve şahsi malvarlığı ile şirket malvarlığı arasındaki ayrıma saygı gösterme yükümlülüğü şeklinde ortaya çıktığı kabul edilmektedir⁶⁹.

Affectio societatis unsuru kişisel özelliklerin ağır bastığı kişi ortaklıklarında kuvvetli bir şekilde kendini hissettiren sermaye ortaklıklarında ve özellikle çok sayıda ortağı bulunan anonim şirketlerde ise bu unsurun zayıfladığı fakat tamamen yok olmadığı kabul edilmektedir⁷⁰. Bu doğrultuda bu tür şirketlerde bulunan kamuyu aydınlatma ilkesinin⁷¹ pay sahibine müşterek gaye için kendisine düşen özeni gösterme imkânının sağlanması fikrine dayandığı kabul edilmektedir⁷².

Anonim şirketlerde pay sahiplerini birbirine ve anonim şirkete bağlayan tek bağ maddi menfaattir⁷³. Bu bağlamda pay sahiplerinin şirkete katılmalarındaki temel amaçları getirdikleri sermaye karşılığında kazanç elde etmektir⁷⁴. Bu kazanç, şirketin faaliyette bulunduğu dönemde kar payı,

⁶⁷ ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 61.

⁶⁸ ŞEHİRALİ ÇELİK, s. 176.

⁶⁹ ŞEHİRALİ ÇELİK, s. 176.

⁷⁰ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar I, s. 26, No. 60; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 35, No.60; PULAŞLI, C. I, s. 31; DURAL, s. 58.

⁷¹ Kamuyu aydınlatma ilkesi ile ilgili detaylı bilgi için bkz., ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 198 vd.

⁷² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 35, No. 60; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar I, s. 26, No. 60.

⁷³ İMREGÜN, Menfaat İhlalleri, s. 2.

⁷⁴ ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 255; BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 207. Anonim şirketlerin amaç ve konusunun ortaklara iktisadi menfaat sağlamak olduğuna ilişkin bkz., ANSAY, s. 18; İMREGÜN, AO, s. 24, PULAŞLI, C. I, s. 640. Doktrinde anonim şirketlerin kanunen yasaklanmamış her türlü iktisadi amaç ve konular için kurulabilmesinden ötürü (TTK m. 331) bunların konunun iktisadi olması halinde kazanç sağlamak ve ortaklara dağıtmak amacı dışındaki amaçlarla kurulabilmesinin imkan dahilinde olduğu da ileri sürülmektedir (bu görüş için bkz., POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 243, No. 436). *Tekil* de çalışmasında anonim şirketlerin her çeşit amaç ve konu için kurulabileceğinden söz

şirketin sona ermesi aşamasında tasfiye payı olarak belirlemektedir⁷⁵. Bu amaç bakımından şirketin ekonomik durumu pay sahipleri için oldukça önemlidir. Bu nedenle, pay sahiplerinin şirketin mali durumu ve bununla ilgili her tür faaliyete yönelik söz sahibi olabildikleri haller affectio societatis unsurunun anonim şirketler hukukunda bir yansıması olarak kabul edilmektedir⁷⁶. Bu bağlamda çalışma konumuz olan tek pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi (TTK m. 410/II) pay sahiplerinin müşterek amacın gerçekleştirilmesine aktif olarak katkıda bulunmalarını sağlayan düzenlemelerden bir tanesidir⁷⁷.

VII. TEK PAY SAHİBİNİN GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞRI YETKİSİ

A. VAZGEÇİLMEZ HAKLAR VE TEK PAY SAHİBİNİN ÇAĞRI YETKİSİ

TTK m. 410/I'e göre, "Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir. Tasfiye memurları da, görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilirler". Maddenin ikinci fıkrasındaki düzenlemeye göre, "Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir".

Pay sahibinin vazgeçilmez hakları söz konusudur. Bu haklar kanun tarafından tanınmakta olup esas sözleşme ile yaratılamazlar⁷⁸. Bu durum TTK m. 447/I (a) düzenlemesinden anlaşılmaktadır. Yine aynı düzenlemede vazgeçilmez haklardan bazıları sayılmıştır⁷⁹. Bu doğrultuda pay sahibinin sadece menfaatlerinin korunması için değil aynı zamanda anonim şirketin temel yapısının bozulmadan korunması hususunda hakları bulunmaktadır⁸⁰.

etmektedir (bkz., TEKİL, s. 97).

⁷⁵ ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 255.

⁷⁶ ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 62.

⁷⁷ Anonim şirketlerde affectio societatis unsurunun bir yansıması olarak görülebilecek diğer düzenlemelerden bazıları ise pay sahibinin genel kurula katılma hakkı (TTK m. 425), bilgi alma ve inceleme hakkı (TTK m. 437), özel denetim isteme hakkı (TTK m. 438), genel kurul kararları aleyhine iptal davası açma hakkı (TTK m. 446), yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açma hakkı (TTK m. 553), denetçiler aleyhine sorumluluk davası açma hakkından (TTK m. 554) oluşmaktadır (bkz., ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 62).

⁷⁸ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 347; KARAHAN/BOZGEYİK, s. 634.

⁷⁹ Pay sahibinin genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan hakları sayılan haklardandır.

⁸⁰ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 347; ŞENER, s. 542; ERDEM N., s. 31; FORS-

Vazgeçilmez hakları pay sahibinin rızası olsa dahi elinden alınması söz konusu olamaz⁸¹. Bu hakların genel kurul veya yönetim kurulu kararlarına tabi olması söz konusu değildir⁸². Bu haklar arasında, pay sahibinin iptal davası açma hakkı, sorumluluk veya haklı sebeple fesih davası açma hakkı, bilgi alma ve inceleme hakkı, özel denetim isteme hakkı, azlık hakları sayılmaktadır⁸³. TTK ile getirilen yeni düzenleme doğrultusunda bu hakların arasında bundan böyle m. 410/II hükmünde yer alan pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağrı hakkı da sayılmalıdır.

B. ALMAN VE İSVİÇRE HUKUKUNDA DURUM

Tek pay sahibinin genel kurulu çağrı yetkisi ile ilgili olarak ne Alm. POK.'da ne de İsviçre hukukunda kanuni bir düzenlemeye rastlanmaktadır⁸⁴. Bununla birlikte esas sözleşme ile böyle bir yetkinin pay sahibine tanınıp tanınmayacağına ilişkin bir düzenlemenin getirilmesi konusunda her iki hukuk sistemi açısından açıklamaların yapılması yerinde olacaktır. Çalışmamızda öncelikle bahsi geçen yabancı hukuk sistemlerinde genel kurulun toplantıya çağrılması hususundaki düzenlemelere değinilecek daha sonra Türk hukukundaki hüküm detaylı bir şekilde incelenecektir.

Alman hukukunda anonim şirket genel kurulunun toplantıya çağrılması Alm. POK §§ 121-128 arasında düzenlenmektedir. Bu doğrultuda Alm. POK.'da çağrı sebepleri (§ 121/I), yetkili kişiler tarafından toplantıya çağrı (§ 121/II), çağrının içeriği (§ 121/III), usulü (§ 121/IV, IVa) ve toplantının yeri (§ 121/V) düzenlenmektedir.

Genel kurulun kanunda belirlenen hallerde toplantıya davet edilebileceği (§ 121/I) ve bu açıdan yönetim kurulunun hem yetkili hem de görevli olduğu belirtilmektedir⁸⁵. Yine genel kurul esas sözleşmede belirlenen hallerde olduğu

---

TMOSE/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 460.

⁸¹ ŞENER, s. 543; PULAŞLI, C. II, s. 1555; KARAHAN/BOZGEYİK, s. 634; ERDEM, N., s. 31; MEIER, s. 170.

⁸² PULAŞLI, C. II, s. 1555.

⁸³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 521, No. 870 c; ŞENER, s. 543; PULAŞLI, s. 1555; MEIER, s. 170.

⁸⁴ Borsa anonim şirketler için öngörölmüş olan 2007/36 sayılı Yönerge'de tek pay sahibinin olağan genel kurul gündemine görüşülmesini istediği hususları ilave etmesi ve genel kurulu olağanüstü toplantıya çağrı hususunda yetkili olduğunu düzenlemektedir (m. 6), (Directive 2007/36 EC of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on the Exercise of Certain Rights of Shareholders in Listed Companies, OJ L 184/17, 14.07.2007).

⁸⁵ HÜFFER, s. 671; Münc. Komm. AktG/KUBIS, § 121, No. 5 vd.; Münc. Hdb. AktG./SEMLER, § 35, No. 6.

gibi şirketin menfaatinin gerektirdiği hallerde de toplantıya davet edilebilir (§ 121/I).

Genel kurulu toplantıya davet konusunda yetkili olanlar arasında öncelikle yönetim kurulu yer almaktadır (§ 121/II). Yönetim kurulu organ olarak basit çoğunlukla vereceği kararla genel kurulu toplantıya davet edebilir. Ayrıca ticaret siciline tescil edilmiş yönetim kurulu üyeleri de genel kurulu toplantıya davete yetkilidir (§ 121/II). Bu son durum hukuk güvenliğine hizmet etmesi açısından kanunda yer almaktadır⁸⁶.

İlgili düzenlemede yukarıda sayılanlardan başka, kanun gereği veyahut sözleşme ile yetki verilen diğer kimselerin de davetinden bahsedilmektedir. Kanun gereği kendisine çağrı yetkisi tanınan diğer kimseler arasında şirketin menfaatinin gerektirmesi halinde gözetim kurulu (§ 111/III), mahkemece yetki tanınmış olan azlık (§ 122/III) ve nihayet tasfiye memurları (§ 268/II) yer almaktadır⁸⁷.

Alman hukukunda esas sözleşme ile de bazı kimselere genel kurulu davet yetkisinin tanınabileceği kabul edilmektedir (§ 121/II). Bu durumda kanunen tanınan genel kurulu davet yetkisi esas sözleşme ile sınırlandırılmaz ancak genişletilmesi mümkündür⁸⁸. Dolayısıyla kanun gereği toplantıya çağrı yetkisi olanların bu yetkisine dokunulması mümkün değildir⁸⁹. Bu doğrultuda yönetim kurulu veya gözetim kurulu üyelerinden her birine, belirli pay sahiplerine veya pay sahibi gruplarına, üçüncü kişilere davet yetkisinin verilmesi mümkündür⁹⁰.

İsviçre hukukunda genel kurulu toplantıya çağrı yetki ve görevi birincil olarak yönetim kurulundadır. Bununla birlikte gerektiği hallerde (ikincil olarak) denetim kurulunun da genel kurulu toplantıya çağrı yetki ve görevi bulunmakta (İsv. BK. m. 699/I); yine tasfiye aşamasında belirli hallerde tasfiye memurlarının çağrı yetki ve görevi bulunmaktadır (İsv. BK. m. 699/I)⁹¹.

⁸⁶ HÜFFER, s. 672.

⁸⁷ HÜFFER, s. 672; Münc. Hdb. AktG/SEMLER, § 35, No. 9 vd.; Münc. Komm. AktG/KUBIS, § 121, No. 15 vd.

⁸⁸ BÜRGER/KÖRBER (REGER, § 121, No. 9).

⁸⁹ HÜFFER, § 121, No.8.

⁹⁰ HÜFFER, s. 672; BÜRGER/KÖRBER (REGER, § 121, No. 9); Münc. Hdb. AktG./SEMLER, § 35, No. 11; Münc. Komm. AktG/KUBIS, § 121, No. 26.

⁹¹ Bu hususlarda detaylı bilgi için bkz., Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 699, No. 23 vd.; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 204 vd.; BÜRGI, Art. 699, No. 6 vd.; HONSELL/VOGT/WATTER (DUBS/TRUFFER), Art.699, No. 2 vd.

Ayrıca azlığın da genel kurulu toplantıya çağrı hakkı bulunmaktadır (İsv. BK. m. 699/III).

İsviçre hukukunda pay sahiplerine esas sözleşme ile genel kurulu toplantıya davet yetkisinin verilir verilmeyeceği hususu tartışmalıdır. Kanunda pay sahiplerine genel kurulu toplantıya davet yetkisi azlık hakkı olarak tanınmıştır. Buna karşılık bireysel bir hak olarak düzenlenmemiştir. Ancak tek pay sahibi azlık hakkının kullanılabilmesi için gerekli olan paya sahip olduğu takdirde azlık hakkı olarak davet yetkisini kullanabilir⁹².

Doktrinde bir görüş genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin hükümlerin pay sahipleri yararına öngörülmesinden dolayı tek taraflı olarak emredici nitelikte olduğunu belirterek esas sözleşme ile ilgili hükümleri ağırlaştırıcı düzenlemeler yapılamayacağını; buna karşılık hafifletici düzenlemelerin yapılmasının imkân dâhilinde olduğunu savunmaktadır⁹³. Bu doğrultuda esas sözleşme ile pay sahiplerine genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin verilmek suretiyle bireysel hakkın yaratılması mümkündür⁹⁴.

Diğer görüş ise, genel kurulu toplantıya doğrudan çağrının yönetim kurulunun devredilemez yetki ve görevlerinden olduğunu belirtmektedir. Zira İsv. BK. m. 716a/I, bent 6 hükmünde genel kurul toplantılarını hazırlama görevi yönetim kuruluna verilmiştir ve bu görev yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görevleri arasında sayılmaktadır⁹⁵. Dolayısıyla pay sahiplerine münferiden genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin verilmesi kabul edilmemektedir.

---

⁹² HONSELL/VOGT/WATTER (DUBS/TRUFFER), Art.699, No. 12. İsviçre hukukunda sermayenin en az yüzde onuna sahip tek bir pay sahibi veya birden fazla pay sahibi azlık hakkı olarak genel kurulu davet yetkisini kullanabilmektedir (İsv. BK.. m. 699/III). Ayrıca Türk hukuku bakımından bkz., ANSAY, s. 255; DOMANIÇ, s. 811; ARSLANLI, AŞ, C. I, s. 238; PULAŞLI, C. I, s. 759; ŞENER, s. 464.

⁹³ Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 699, No. 19; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 207; HONSELL/VOGT/WATTER (DUBS/TRUFFER), Art.699, No. 12.

⁹⁴ FUNK, Art.699 No.1; HONSELL/VOGT/WATTER (DUBS/TRUFFER), Art.699, No. 12; Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 699, No. 20. Ancak yazar bu durumda pay sahibinin doğrudan çağrı yetkisinin esas sözleşme ile düzenlenemeyeceğini belirtmektedir (Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 699, No. 45).

⁹⁵ Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 699, No. 44. *Homburger* de yönetim kurulunun genel kurul toplantılarını hazırlama görevinin esasen İsv. BK. m. 698 vd. hükümlerine ilişkin olduğunu belirtmektedir (bkz. Zürcher Komm.-OR/HOMBURGER, Art. 716a, No.599). *Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel* de münferiden pay sahiplerinin genel kurulu toplantıya çağırılmayacağını; zira kanunda bu yetkinin azlığa tanındığını belirtmektedir (bkz., s. 204).

C. TÜRK HUKUKUNDA DURUM

TTK m. 410/II'ye göre, “Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir”.

TTK m. 410/II genel kurulun mahkeme izni ile tek pay sahibi tarafından toplantıya davet edilmesini düzenler. Münferit pay sahibi genel kurulu doğrudan toplantıya davet edemez. Pay sahibinin davet yetkisi yönetim kurulunun toplanması hususundaki sorunların mevcudiyetinden kaynaklanmaktadır⁹⁶.

TTK m. 410 hükmüne bu fıkra Adalet komisyonu aşamasında eklenmiştir. Eklenen bu fıkra hükmü genel kurulun bazı olağanüstü durumlarda toplantıya çağrılabilmesini sağlamak amacıyla getirilmiştir. Düzenleme ile azlık oluşturmayan tek bir pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırabilmesi olanağı getirilmiştir⁹⁷. Uygulamada çeşitli sebeplerden ötürü yönetim kurulunun toplanamaması, toplantı nisabının gerçekleşmemesi veya mevcut olmaması gibi durumların ortaya çıkması muhtemeldir. Bu hallerde tek pay sahibine genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi tanınmaktadır⁹⁸. Bir kimsenin sahip olması gereken asgari pay birdir⁹⁹. Bir payın birden fazla sahibi bulunuyorsa bunların birlikte hareket ederek toplantı çağrısını yapmaları gerekecektir¹⁰⁰.

⁹⁶ KARAHAN/BOZGEYİK, s. 663; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 304.

⁹⁷ ERDEM, Yenilikler, s. 37.

⁹⁸ Bkz., TTK m. 410/II gerekçesi. Gerekçede, bu düzenlemenin TTK m. 530 bağlamında organ yokluğuna da engel olabileceği belirtilmektedir. Ayrıca, uygulamada ortaya çıkan yönetim kurulunun toplanamaması, toplantı nisabının gerçekleşmemesi veya mevcut olmaması gibi hallerde şirketin kilitlenmesinin söz konusu olabileceği ve bu doğrultuda genel kurulun toplanmasının gerekeceği vurgulanmaktadır. Yine Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın uygulamasının tüm pay sahiplerinin noterde beyanda bulunmak suretiyle genel kurulu toplantıya çağırılmaları olduğu ancak bu durumun her zaman gerçekleşmesinin güç olduğunu dolayısıyla ikinci fıkranın bu sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyla getirildiği ifade edilmektedir (Bu son uygulamanın yerinde olmadığı yönünde doktrindeki görüş için bkz., HELVACI, s.34-35). Yazar bu duruma yönelik çağrısız genel kurulun yapılmasının imkân dâhilinde olması ve davet yetkisi gibi emredici türden bir hükmün yönetmelikle getirilmesinin mümkün olamayacağı gerekçelerini ileri sürmektedir (s. 34).

⁹⁹ KARAHAN/BOZGEYİK, s. 663.

¹⁰⁰ KARAHAN/BOZGEYİK, s. 663. Payın birden fazla sahibi varsa anonim şirkete karşı haklar müşterek mümessil aracılığı ile kullanılabilir (bkz., POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU), Ortaklıklar Hukuku, s. 468, No. 771).

Aynı doğrultuda bir düzenleme Genel Kurul Yönetmeliği m. 9/II'de de mevcuttur. Bu hükme göre; “Yönetim kurulunun mevcut olmaması veya devamlı olarak toplanamaması yahut toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması halinde, Kanunun 410 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre, mahkemeden izin alan pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir”.

Pay sahibine getirilen bu hak, mahkemenin vereceği izin kararıyla kullanılabilir¹⁰¹. İzin kararı, kötüye kullanmalara engel olmak için getirilmiştir¹⁰². Doktrinde ilk toplantı bakımından yetkilendirilen pay sahibinin ikinci toplantı çağrısını da aynı anda yapması gerektiği haklı olarak ifade edilmektedir¹⁰³. Gerçekten de bu düzenlemenin getiriliş amacı dikkate alındığında şirketin organsız kalmasının engellenmesi amaçlanmaktadır ve yorumun da bu doğrultuda yapılması gerekmektedir¹⁰⁴.

İşin niteliği gereği mahkemenin kararı kesindir¹⁰⁵. Kanun hükmünde, izin kararının mahkeme tarafından dosya üzerinden mi yoksa duruşmalı mı vereceği yönünde herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konunun gerekçede somut olayın özelliklerinin dikkate alınabilmesi için mahkemenin takdirine bırakıldığı belirtilmektedir¹⁰⁶. Pay sahibi mahkemeye başvurduğunda gündem taslağını da vermelidir. Zira TTK m. 413/I ve Genel Kurul Yönetmeliği m. 13/VI hükmüne göre, gündemi toplantıya çağırana belirler.

TTK m. 410/II anonim şirketin organsız kalma tehlikesine karşı getirilmiş bir hükümdür¹⁰⁷. Doktrinde tek pay sahibinin bu yetkisi ile adeta yönetim kurulu yerine geçtiği kabul edilmektedir¹⁰⁸. Doktrinindeki diğer görüş, pay sahibinin mahkeme kararı olmaksızın bu yetkisini kullanmadığından

¹⁰¹ KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 311.

¹⁰² Bkz., TTK m. 410/II gerekçesi.

¹⁰³ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 282.

¹⁰⁴ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 282.

¹⁰⁵ Yargıtay TTK m. 410/II çerçevesinde davalı anonim şirketin genel kurulunun toplantıya çağırılmasına izin istemine ilişkin davada mahkemece verilen kararın kesin olduğuna ve karar düzeltme isteminin reddine karar vermiştir (bkz., Y. 11. HD., 1.7.2014 T., E. 2014/8014, K. 2014/12619; İsbD. 2014, C. 88, S. 6, s. 711-712).

¹⁰⁶ Bkz., TTK m. 410/II gerekçesi.

¹⁰⁷ Aynı yönde bkz., Erdem, Yenilikler, s. 37.

¹⁰⁸ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2013, s. 261. Yazarın aynı eserinin dördüncü basısında bu konuya yönelik bir açıklaması bulunmamaktadır. Yazar, her pay sahibinin TTK m. 410/II kapsamında yönetim kurulunun seçimi için genel kurulun toplantıya çağırılması bakımından kendisine izin verilmesini mahkemeden talep edebileceğini belirtmektedir (bkz., TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 304)

ilk görüşü benimsememektedir¹⁰⁹. Öncelikle belirtilmelidir ki pay sahibinin buradaki yetkiyi kullanabilmesi yönetim kurulunun kendisinden beklenen genel kurulu davet yetki ve görevini yerine getirmemesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca pay sahibinin bu yetkiyi yönetim kurulu gibi doğrudan kullanması mümkün değildir. Bu hususta mahkemenin kararı gerekir. Gerçekten de kanun gerekçesine baktığımızda pay sahibinin bu daveti kötüye kullanımlara engel olmak amacıyla mahkeme kararıyla yapabilmesi gerekmektedir. Tüm bu nedenlerle doktrindeki ikinci görüşe katıldığımızı belirtmek isteriz.

TTK m. 410/II hükmünün tek pay sahipli anonim şirketler açısından önemi vardır. Özellikle profesyonel yönetim kurulundan oluşan anonim şirketlerde yönetim kurulunun üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirmemesi halinde pay sahibi bu düzenlemeye dayanmak suretiyle genel kurulu toplantıya davet edebilir¹¹⁰. Bu ihtiyacın tek ortağın vakıf, üniversite veya dernek olduğu hallerde daha sık ortaya çıkabileceği kabul edilmektedir¹¹¹.

Bu hükümle pay sahibi yönetim kurulunun yönetim görevini ifa etmemesi/edememesi nedeniyle mahkeme kararı aracılığı ile yetkisini kullanabilecektir. Bu yetki genel kurulu toplantıya davete yöneliktir. Böylelikle kanun koyucu yönetim kurulunun seçilmesini sağlayıcı bir olanağa yer vermiştir. Münferit pay sahibinin yetkisi sadece yönetim kurulunun seçilebilmesi haline özgüdür¹¹².

Tek pay sahibinin genel kurulu davet hususunda yetkilendirilmesi uygulama açısından pek çok sorunu da beraberinde getirecek gibi gözükmektedir. Zira tek pay sahibinin mahkeme tarafından davet konusunda yetkilendirilmesi toplantıyla ilgili gerekli hazırlıkları yapması sonucunu doğuracaktır¹¹³. Pay sahibinin genel kurulu toplantıya davet edebilmesi için elinde bilgi ve belgelerin bulunması gereklidir. Zira TTK m. 414/I hükmüne göre (Genel Kurul Yönetmeliği m. 10/I) genel kurul toplantıya esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin (varsa) internet sitesinde ve Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanla çağrılır. Ayrıca pay defterinde yazılı pay

¹⁰⁹ Erdem, Yenilikler, s. 37.

¹¹⁰ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2013, s. 261; Erdem, Yenilikler, s. 37.

¹¹¹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2013, s. 261.

¹¹² Pay sahibine tanınan bu yetkinin yapılmamış olağan genel kurullar, esas sözleşme değişiklikleri, olağanüstü çağrılar için kullanılmayacağı; zira pay sahibinin ne finansal tabloları ne de esas sözleşme değişikliği tasarisını hazırlamaya yetkili olduğu hususunda bkz., TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 303, 304.

¹¹³ KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 311.

sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine de toplantı günü ile gündem ve ilan çıktığı veya çıkacağı gazeteler iadeli taahhütlü mektupla bildirilir. Bu bağlamda pay sahibi mahkeme ilamına dayanarak yönetim kuruluna başvurarak genel kurul davetinin yapılabilmesi için gerekli bilgi ve belgelerin verilmesini talep edecektir. Yönetim kurulu bu bilgi ve belgeleri verdiği takdirde herhangi bir sorun yaşanmayacaktır. Ancak yönetim kurulu bu bilgi ve belgeleri verecek durumda değilse¹¹⁴ veya vermekten kaçınıyorsa¹¹⁵ pay sahibinin genel kurul davet etmesinde sıkıntılar yaşayacağı muhakkaktır. Bu nedenle doktrinde haklı olarak belirtildiği gibi, burada da TTK m. 412’de öngörüldüğü şekilde toplantının yapılmasını sağlamak için bir kayyımın görevlendirilmesi yolunun tercih edilmesi daha yerinde bir tercih kabul edilebilirdi¹¹⁶.

VIII. TTK m. 410 ile TTK m. 530 ARASINDAKİ İLİŞKİNİN TESPİTİ

A. GENEL OLARAK

TTK m. 410/II düzenlemesini madde gerekçesinde de belirtildiği üzere TTK m. 530 anlamında organ eksikliği ile bağlantılı olarak incelemek gerekmektedir. Zira pay sahibine tanınmış olan böyle bir yetki TTK m. 530 kapsamında ortaya çıkabilecek organ eksikliği sorununu ortadan kaldıracak niteliktedir.

TTK m. 530/I uyarınca “Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli olan organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığının istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirler. Bu süre içinde durum düzeltilmezse, mahkeme şirketin feshine karar verir”.

¹¹⁴ Yönetim kurulu üyelerinin toptan kaza geçirmesi veya ölmesi gibi.

¹¹⁵ Bu durumda da yönetim kurulunun mahkeme ilamına uyarak pay sahibine genel kurul davetini gerçekleştirilmesi için kolaylık göstermesi gerekir (Azlığın genel kurul davetine ilişkin olarak ETTK döneminde bu yönde açıklamalar için bkz., YASAMAN, s. 453).

¹¹⁶ KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 311. Doktrinde TTK m. 412 hükmünden örnekleme yolu ile yararlanılabileceği ve pay sahibinin mahkemeye başvurusunda öncelikle çağrı hakkının varlığını kanıtlamasının, ayrıca gündemi ve gerekçelerini belirtmesinin gerekli olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca, kayyım atamaya re’sen yetkili olan mahkemenin TMK m. 426/III ve m. 427/IV gereğince genel kurul toplantısını icra ile görevli bir temsil kayyımı atamasının mümkün olacağı belirtilmektedir (bkz., POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar I, s. 486, No. 678).

Kanun koyucu bu düzenleme ile uzun süreden beri şirketin organ eksikliğini ve genel kurulun toplanamamasını fesih sebebi olarak öngörmüştür¹¹⁷. Kanunen gerekli olan organlar teriminin anlamı doktrine bırakılmıştır¹¹⁸. Bu noktada belirtmek gerekir ki anonim şirketin denetim sistemi yeni TTK ile değiştirilmiştir. Denetçi organ olmaktan çıkarılmıştır¹¹⁹. Yeni düzenin getirilmesi ile denetçi anonim şirketin kurumsal yapısının bir parçası değil, bir hizmet birimi haline getirilmiştir¹²⁰. Anonim şirketten bağımsız olup görevi sadece denetlemedir¹²¹. Bu bağlamda, anonim şirketin zorunlu kanuni organları yönetim kurulu ile genel kuruldan oluşmaktadır¹²².

TTK m. 530 anlamında organ eksikliği kanuni ve daimi organ olan yönetim kurulunun bulunmamasıdır. Zira kanun koyucu da bu hususa düzenlemede işaret etmiş bu doğrultuda daimi organ olmayan genel kurulun toplanamamasını fesih sebebi olarak öngörmüştür¹²³. Dolayısıyla bizde çalışmamızda konumuzun içeriği doğrultusunda organ eksikliği ile ilgili açıklamalarımızı yönetim kurulu temelinde yapacağız¹²⁴.

TTK m. 530/I gerekçesine baktığımızda gerekli organın mevcut olmaması ile kast edilenin bu organın gerçekten bulunmaması olduğu belirtilmektedir¹²⁵. Gerekçede devamında yönetim kurulunun süresi sona ermiş olmasına rağmen yeni bir yönetim kurulunun seçilememiş olması veya yönetim kurulu üyelerinin istifaları ile kurulun boşaldığı ve yerlerini doldurma imkânının bulunmadığı haller yönetim kurulunun mevcut olmadığı hüllere örnek olarak gösterilmiştir¹²⁶. Yalnız ifade etmeliyiz ki TTK m. 530/I kapsamına sadece şekli anlamda organ eksikliği girmemektedir. Organ eksikliği başlığı altında yapacağımız açıklamalarda da belirteceğimiz üzere geniş anlamda organ eksikliği hali de TTK m. 530/I kapsamında değerlendirilir. Bu bağlamda gerekçede yönetim kurulunun mevcut olmasına rağmen hiç veya gereği gibi toplanamaması halinin de bu madde kapsamında

¹¹⁷ ŞENER, s. 624.

¹¹⁸ Bkz., TTK m. 530 gerekçesi.

¹¹⁹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 214.

¹²⁰ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 214.

¹²¹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 214.

¹²² TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 214.

¹²³ İMREGÜN, AO, s. 479; ŞENER, s. 624.

¹²⁴ Genel kurulun yokluğu ile ilgili açıklamalar için bkz., SOYKAN, s. 216 vd.

¹²⁵ Bkz., TTK m. 530 gerekçesi.

¹²⁶ Bkz., TTK m. 530 gerekçesi.

değerlendirebileceği ifade edilmiştir. İşte bu gibi durumların ortaya çıkması halinde TTK m. 410/II hükmündeki düzenlemenin işletilebilme imkânı ortaya çıkmaktadır. Böylelikle organ eksikliğinin sonucu olan şirketin feshi TTK m. 410/II'nin uygulanması suretiyle engellenebilecektir.

TTK m. 530 bağlamında şirketin feshine karar verilebilmesi için organ eksikliğinin devamlılık göstermesi, mahkemece şirkete durumunu kanuna uygun hale getirmesi için süre vermesi ve bu süre içinde durumun düzeltilmemesi gerekir.

Devamlılık ile ne kadar bir sürenin anlaşılması gerektiği hususu hâkimin takdirine bırakılmıştır. Kanunda devamlılık “uzun süreden beri” ibaresi ile ifade edilmektedir. Hâkim somut olayın şartlarına göre bu süreyi belirleyecektir. Süre konulması halinde kötünietli kişilerin hem sürenin varlığını hem de mahkeme sürecini dikkate alarak haksız uygulamalar içine girebilecekleri düşünülmüştür¹²⁷. Kanımızca da süre bakımından somut bir zaman aralığının verilmemesi yerinde olmuştur. Zira bu sürenin organ eksikliğinin türüne göre ve somut olayın koşulları çerçevesinde hâkim tarafından değerlendirilmesi gerekecektir.

Dava açıldıktan sonra mahkeme yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hale getirmesi için bir süre belirler¹²⁸. Verilecek sürenin şirket açısından fayda sağlamayacağı ve sonucu değiştirmeyeceği anlaşılrsa bile şirkete bu sürenin tanınması gerekir¹²⁹. Zira kanun koyucunun amacı doğrudan şirketin feshini sağlamak değil ona fırsat tanımak suretiyle faaliyetlerine devam etmesini sağlamaktır¹³⁰. Süre belirlenirken organ eksikliğinin konumuz açısından yönetim kurulu eksikliğinin tamamlanması

---

¹²⁷ Bkz., TTK m. 530 gerekçesi. Doktrinde kanun hükmünde geçen ve devamlılığı kast eden “uzun süreden beri” ibaresinin uygulamada geniş yorumlanması ve organ eksikliği gerekçesiyle açılan davaların sırf bu nedenle reddedilmesi ihtimalinin yüksek olacağı, yine mahkeme tarafından şirketin feshine karar vermeden evvel şirkete durumunu kanuna uygun hale getirmesi için mutlaka bir süre vereceğine göre, organ eksikliğinin ne kadar süre ile devam ettiğinin pratik bir önemi olmayacağı belirtilmektedir (bkz., KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 433).

¹²⁸ TTK m. 530 ETTK m. 435'ten farklı olarak uygun bir süre ibaresi yerine “bir süre” ibaresini içermektedir. Bu durumun hükmün uygulanması bakımından pratik bir etkisinin olmayacağı bakımından bkz., KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 434.

¹²⁹ Ancak Y. 11.HD., 14.03.1986 T., E.1986/418, K.1986/1457 kararında Yargıtay, kooperatife ilişkin olarak mahkemece verilecek sürenin fayda sağlamayacağı ve sonucu değiştirmeyeceği anlaşılırsa süre vermeden fesih kararı verilmesi gerekir şeklinde hükme varmıştır (bu karar için bkz., BAŞBUĞOĞLU, s. 654).

¹³⁰ ŞENER, s. 626.

için gerekli olan asgari zamanı göz önünde bulundurmak gerekir¹³¹. Bu yapılırken de somut olayın şartları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu doğrultuda genel kurulun toplanması ve yönetim kurulunun seçilmesi söz konusu ise, davet merasiminin, toplantı ve karar alma sürecinin uzunluğu ve genel kurula katılacak olanların nerede ikamet ettikleri gibi hususlar dikkate alınmalıdır¹³². Bu noktada çeşitli durumların ortaya çıkması muhtemeldir. İlk olarak fesih davası devam ederken pay sahibinin yönetim kurulu eksikliğini gidermesi için TTK m. 410/II çerçevesinde genel kurulu toplantıya davet yetkisini kullanmış ve yeni yönetim kurulu seçilmiş olabilir. Mahkeme bu durumda fesih davasının koşullarının ortadan kalkmış olmasından dolayı davayı reddetmelidir. Bir diğer durumda fesih davası devam ederken pay sahibi TTK m. 410/II kapsamında genel kurulu toplantıya davet yetkisini almış olabilir; ancak henüz bu yetkisini kullanmamıştır. Mahkeme bu halde pay sahibinin bu yetkisini kullanabileceği süreyi yukarıda belirttiğimiz kriterleri de göz önüne alarak belirlemelidir¹³³.

TTK m. 410/II çerçevesinde pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırabilmesi için yönetim kurulunun eksikliği halinin ortaya çıkması gerekmektedir. Bu bağlamda öncelikle organ eksikliği kavramı ve bu kavramdan ne anlaşılması gerektiği üzerinde durulacaktır. Daha sonra yönetim kurulu açısından eksiklik hallerinin ne şekilde ortaya çıkabileceği açıklanacaktır.

B. ORGAN EKSİKLİĞİ KAVRAMI

Organ eksikliği kavramından ne anlaşılması gerektiği hususu doktrinde tartışmalıdır¹³⁴. Biz bu konuda sonuca varırken özellikle inceleme konumuz olan TTK m. 410/II hükmünde sözü edilen “yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması” durumlarını göz önünde bulunduracağız.

1. Organ Eksikliğinin Dar Anlamda Yorumlanması

Doktrinde bir görüş organ eksikliğini organın gerçek anlamda mevcut olmama durumu ile açıklamaktadır. Organın gerçek anlamda mevcut olmaması

¹³¹ ŞENER, s. 626; SOYKAN, s. 303.

¹³² ŞENER, s. 626.

¹³³ Belirtilen bu olasılıkta, mahkemenin açılmış olan fesih davası kapsamında talep edilmiş olsa dahi şirkete derhal kayyım atamaması yerinde olacaktır.

¹³⁴ Doktrinde organ eksikliği yerine organ yokluğu kavramı kullanıldığı gibi (bkz., ÖZTAN, s. 26; SOYKAN, s. 61 vd., ÇEVİK, s. 1058; PULAŞLI, C. II, s. 1944) organ boşluğu kavramının da kullanıldığı görülmektedir (bkz. TÜRKOĞLU, s. 127 vd.). Biz çalışmamızda TTK m. 530 üst başlığına uygun olarak organ eksikliği kavramını kullanmayı tercih ettik.

organın üyelerinin kanunda veya esas sözleşmede aranan nitelik ve şartları kaybetmesi, görev sürelerinin dolması ve seçilmelerine ilişkin genel kurul kararının yokluğu, butlanı veya iptali hallerinde ortaya çıkmaktadır¹³⁵.

Kayım tayini açısından sorunu irdeleyen bir diğer görüş, bu yola organın gerçek yokluğu ve tayininin imkânsızlığı halinde başvurulabileceğini belirtmektedir¹³⁶. Yine bu yolun organı meydana getiren şahısların sayısındaki azalma, menfaat çatışmaları veya tasfiye halinde yararlanılacak bir imkân olmadığını ilave etmektedir¹³⁷. Bu belirtilenler dışında organ eksikliğini gerçek

¹³⁵ SOYKAN, s. 63-64.

¹³⁶ ÖZTAN, s. 26.

¹³⁷ ÖZTAN, s. 26. Yazar, açıklamalarında genel kurulun gerekli organı tayin edebilecek durumda olmasına rağmen ihmalî, kastî yüzünden tayin etmemesi halinde bu durumun şirkete kayıyım tayini talep hakkını vermeyeceğini ileri sürmektedir (bkz., s. 26). Bu görüşe göre, yönetim kurulunun kasten veya ihmalen ya da genel kuruldaki menfaat çatışmaları nedeniyle seçilememesi kayıyım tayinine yol açamayacaktır. Bu görüşe katılmadığımızı belirtmek isteriz. Zira konu ile ilgili açıklamalarımız aşağıda paragraflar halinde yer almaktadır.

TMK m. 427/I, b.4 hükmüne göre; bir tüzel kişinin gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yollardan sağlanamamışsa tüzel kişiliğe yönetim kayıyım atanması söz konusu olur. Kanun koyucunun buradaki amacı tüzel kişiliğin yönetiminin sağlanamaması halinde tüzel kişiliğe kayıyım atanmasına imkân sağlamaktır (bu hususta bkz., DURAL, s. 139; GÜMÜŞ, s. 112). Bu bağlamda doktrinde haklı olarak belirtildiği üzere açılan üyeliklerin yerinin doldurulamaması veya doldurulmaması suretiyle organın oluşumuna engel olunması TTK m. 530 (ETTK m. 435) kapsamında bir fesih sebebidir (bkz., POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 840, No.1556). Yargıtay da anonim şirkete kayıyım atanmasını TTK m. 530 ile ilintili olarak incelemektedir ve bu bağlamda kayıyım atanması m. 530/II bakımından bir önlem niteliğindedir. Bu durumla ilgili olarak Yargıtay 11. HD., 14.12.2009 T., E.2009/9660 ve K. 2009/12841 sayılı kararında, yönetim ve denetim kurullarının görev sürelerinin dolduğu, organsız kalan davalı şirkete ETTK m. 435 (TTK m. 530) hükmüne uygun işlem yapmak üzere kayıyım atandığı, kayıyımın genel kurulu toplamasına rağmen yönetim kurulu ile denetim kurulu seçilmesi için yeterli karar nisabının oluşmadığı, şirkette organ boşluğunun giderilemediği gerekçesiyle davalı şirketin feshi doğrultusunda karar vermiştir (karar için bkz., <http://kazanci.com/>, 19.02.2015).

Tüzel kişilere kayıyım tayin edilmesinin nedeni, tüzel kişinin mameleki ilişkilerinin devamını sağlamaktır (ÖZTAN, s. 25). Böylelikle hukuki işlemleri doğrudan doğruya yapamayan kimselerin korunması mümkün olur. Bu doğrultuda anonim şirketin faaliyetlerine devam etmesinde pay sahiplerinin, şirket çalışanlarının, alacaklıların ve devletin menfaati bulunmaktadır (bkz., ANSAY, s. 17 vd., İZMİRLİ, s. 133).

TTK m. 530 kapsamında açılmış fesih davası dışında kayıyım atanması durumunun da ortaya çıkması muhtemeldir. Bu doğrultuda yönetim organının eksikliği nedeniyle kayıyım tayini talebi mümkündür. Ancak Yargıtay böyle bir talebi aynı zamanda TTK m. 530 gereğince fesih talebi olarak kabul etmektedir (Y. 11.HD., 6.4.2009T., E.2007/15194, K. 2009/4144, bu karar için bkz., www.kazanci.com, 19.02.2015). Ancak biz, Yargıtay'ın bu görüşüne öncelikle taleple bağlılık ilkesine ve yukarıdaki paragrafta belirttiğimiz gerekçelere dayanarak katılmadığımızı ifade etmek isteriz.

Anonim şirkete kayıyım tayini için (gerek TTK m. 530 bağlamında tedbir niteliğinde gerek genel olarak kayıyım atanması) şirket yönetiminin başka bir yoldan sağlanamamış olması gerekir (TMK m. 427/b.4). Bu bağlamda yönetim kurulundaki eksikliği tamamlamaya

anlamda mevcut olmama durumu ile açıklayan yazarlar bulunduğu gibi¹³⁸ verdiği örneklerin gerçek anlamda mevcut olmama durumu ile uyduğu yazarlar da bulunmaktadır¹³⁹.

2. Organ Eksikliğinin Geniş Anlamda Yorumlanması

Doktrinde diğer görüş, organ eksikliğini yalnızca gerçekten mevcut olmama haliyle sınırlı olarak anlamamakta, bu kavramı geniş yorumlamaktadır. Bu doğrultuda geniş yorumun kapsamını doktrindeki görüşler çerçevesinde belirleyeceğiz.

Doktrinde *Arslanlı* eserinde, şirketin zorunlu organlarından birinin bulunmaması ile kast edilenin bunların oluşturulamaması ve faaliyet gösterememesi olduğunu ifade etmektedir¹⁴⁰. Yazar açıklamalarının yönetim organının oluşturulamama haline yönelik örnek olarak yönetim kurulunun gereken sayıda üyeye sahip olmaması ve açılan üyeliklere seçimin yapılamamasını veyahut tüm üyelerin istifa edip genel kurulda bu üyelikleri doldurmak için seçim yapılamamasını göstermektedir. Dolayısıyla bu hallerin gerçekleşmesi ile zorunlu organ olan yönetim kurulunun mevcut olmaması hali gerçekleşmektedir.

Moroğlu da, ETTK m. 435 çerçevesinde yapmış olduğu açıklamalarında, yönetim kuruluna ilişkin olarak organ eksikliğinin yönetim kurulu üyelerinin seçilememeleri veya seçilmiş olsalar bile toplanıp çalışamamaları şeklinde anlaşılması gerektiğini belirtmektedir¹⁴¹.

---

yönelik olarak tek pay sahibinin mahkemeden izin alması suretiyle genel kurulu toplantıya çağrı yetkisini kullanması söz konusu ise kayyım atanmasına gerek olmayacaktır.

¹³⁸ İZMİRLİ, s. 55 vd.

¹³⁹ İMREGÜN, AO, s. 479-480; TÜRKOĞLU, s. 131. Son yazar çalışmasında yönetim kurulu bakımından organ eksikliğine ilişkin örnekleri şu şekilde sıralamıştır: yönetim kurulunun seçilememesi, sürenin dolmuş olmasına rağmen yeni bir yönetim kurulunun seçilememesi, bir araya gelememesi, ölüm, istifa gibi nedenlerle üyeliklerin açılmasına rağmen bu boşlukların doldurulamaması, yönetim kurulunun kanun veya esas sözleşmede öngörülen sayısal çoğunluğu kaybetmesi, üyelerin çeşitli sebeplerle bu görevlerini yerine getirememeleri, yönetim kurulu üyeliğini sona erdiren kanuni sebeplerin mevcudiyetine rağmen göreve devam etmek suretiyle yönetim kurulunu hukuken ortadan kaldırma halleri (bkz., s. 131). Kanımızca örnekler arasında “yönetim kurulunun bir araya gelememesi” durumunun sayılması yazarın geniş anlamda organ eksikliğine işaret ettiğini belirtmemiz mümkündür. Ancak, yazar çalışmasında organ eksikliği bakımından böyle bir ayırım yapmamıştır.

¹⁴⁰ ARSLANLI, AŞ, C. IV-V, s. 190.

¹⁴¹ MOROĞLU, Azınlık, s. 96, dn. 18.

Tekinalp eserinde organ eksikliğinin geniş anlaşılması gerektiğini açıkça ifade etmektedir¹⁴². Bu doğrultuda yazar tarafından organın şeklen mevcut olmamasına yönelik yönetim kurulunun seçilememesi, açılan üyeliklere atama yapılamaması veya yapılmaması gibi örnekler verildiği gibi, nisap yokluğu nedeniyle organın devamlı surette çalışmaması gibi organın şeklen mevcut olmasına rağmen devamlı olarak faaliyette bulunamamasına yönelik örnekler de verilmektedir.

Pulaşlı, organ eksikliğinin geniş anlaşılması gerektiğini ifade eder¹⁴³. Bu doğrultuda yönetim kurulunda ortaya çıkan üye eksikliğine yönelik atama yapılmaması, tek kişiden oluşan yönetim kurulunda bu üyeliğin boşalması halinde yerine genel kurulca atama yapılamaması örnek kabilinden gösterilmektedir¹⁴⁴. Yazar tarafından verilmiş bu örnekler yönetim kurulunun şeklen mevcut olmadığına dair örneklerdir.

Dural da çalışmasında organ eksikliğini geniş şekilde yorumlamaktadır. Yazara göre ortada şeklen mevcut bir yönetim kurulu bulunsa dahi bu kurul fiilen çalışmamakta ise kendisine düşen yönetme görevini ifa edememektedir¹⁴⁵. Böyle bir durumun ortaya çıkması da yönetim kurulunun mevcut olmaması durumunu ortaya çıkarmaktadır.

Meseleye tüzel kişiye kayyım tayini koşullarını incelemek suretiyle değinen bir başka yazar, organ eksikliğini, gerekli organların var olmaması hali ve yönetim organının hukuken var olup da tüzel kişi malvarlığını yönetmede yetersiz kaldığı halleri de kapsayacak şekilde anlamaktadır¹⁴⁶. Yazar açıklamalarının devamında yönetim organının tamamen ortadan kalktığı haller ile yönetim organının faaliyette bulunabilmek için kanunda ve tüzel kişiliğin statüsünde belirlenen sayısal çoğunluğu sağlayamaması hallerinde organ yokluğu nedeniyle kayyımlık tesisinin mümkün olduğunu belirtmektedir¹⁴⁷.

3. İsviçre Hukukunda Durum

İsviçre’de organ eksikliği ile ilgili olarak İsv.BK. m. 731b hükmünde yer alan şirketteki organizasyon eksikliği düzenlemesi yer almaktadır. Bu

---

¹⁴² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 840, No. 1556.

¹⁴³ PULAŞLI, C. II, s. 1944.

¹⁴⁴ PULAŞLI, C. II, s. 1944.

¹⁴⁵ DURAL, s. 141.

¹⁴⁶ GÜMÜŞ, s. 109.

¹⁴⁷ GÜMÜŞ, s. 109.

hüküm 1 Ocak 2008 yılından beri yürürlüktedir¹⁴⁸. Hükümün amacı işlem güvenliğini ve şirketin fiil ehliyetini sağlamaktır¹⁴⁹.

Düzenlemeye göre organizasyon eksikliği, ya kanunen öngörölmüş olan organlardan birinin eksikliği veya organın kanuna uygun olarak bir araya gelememesi şeklinde ortaya çıkabilir. Doktrinde organ ile zorunlu organın anlaşılması gerektiği belirtilir¹⁵⁰.

Organ eksikliği, yönetim kurulunun tüm üyelerinin veya tek üyeli olması halinde bu üyenin istifası, ölmesi veya görev süresinin sona ermesine rağmen tekrar seçimin yapılamaması nedeniyle mevcut olmaması veya denetim kurulunun mevcut olmaması şeklinde ortaya çıkabilir¹⁵¹. Bu haller, dar anlamda organ eksikliğinin örnekleri olarak ortaya çıkmaktadır.

Organizasyon eksikliğine yönelik düzenlenmiş bulunan ikinci hal “organın kanuna uygun olarak toplanamaması”dır. Bu duruma örnek haller gerekçede belirtilmiş olup doktrinde gerek yönetim kurulu gerek denetim kurulu açısından gerçekleşmesinin mümkün olabileceği ifade edilmektedir¹⁵². Buna göre yönetim kurulunun kanuna uygun olarak toplanamaması; yönetim kurulu başkanının mevcut olmaması, şirketin kurulda yer alan üyelerinden en az birinin İsviçre’de yerleşim yerinin bulunmaması nedeniyle temsil edilememesi şeklinde ortaya çıkabileceği gibi denetim kurulunun toplanamaması; kurulun bağımsızlığına ilişkin koşulları yitirmesi şeklinde ortaya çıkabilecektir. Ayrıca özellikle tek kişilik organın varlığı halinde tek kişi organ üyesinin fiil ehliyetini yitirmesi de sayılan örnekler arasındadır. Doktrinde kanunda düzenlenmiş bulunan bu ikinci durumun sadece bahsedilen bu örneklerle sınırlandırılmaması gerektiği kanun gerekçesinde de ifade edildiği gibi devamlı bir şekilde ortaya çıkan kilitlenme durumunun¹⁵³ da

¹⁴⁸ GmbH-Recht sowie Anpassungen im Aktien-, Genossenschafts-, Handelsregister- und Firmenrecht (AS 2007 4791; BB1 2002 3148, 2004 3969).

¹⁴⁹ PLÜSS, s. 212.

¹⁵⁰ LEHMANN, s. 422; TRAUTMANN/von der CRONE s. 465; HONSELL/VOGT/WATTER (WATTER/WIESER), Art.731b, No. 5. Kanun gerekçesinde de bu durum açıkça belirtilmiştir (Botschaft zur Revision des Obligationenrechts (GmbH-Recht sowie Anpassungen im Aktien-, Genossenschafts-, Handelsregister- und Firmenrecht) vom 19 .12.2001, BB1 2002, s. 3231).

¹⁵¹ PLÜSS, s. 214; LEHMANN, s. 422; TRAUTMANN/von der CRONE, s. 466; KRNETA, s. 64.

¹⁵² PLÜSS, s. 214; LEHMANN, s. 422. Ayrıca gerekçe için bkz., Botschaft GmbH-Revision, s. 3148 vd.

¹⁵³ Kanun gerekçesinde yönetim kurulunun kilitlenmesine yol açacak bir durum olarak süreklilik gösteren pat durumundan bahsedilmektedir. Pat durumu ile ilgili detaylı açıklamalarımız

bu kapsamda kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir¹⁵⁴. Bu bağlamda organ eksikliği geniş anlamda anlaşılmaktadır. Ancak doktrinde yönetim kurulunun kanunen veya esas sözleşme ile üzerine düşen görevi yerine getirmesinin objektif olarak mümkün olmaması gerektiği belirtilir¹⁵⁵. Bu bağlamda yönetim kurulunun karar alamaması suretiyle kilitlenmesi objektif olarak kurulun işlevini yerine getirmediği anlamına gelmemektedir. Zira üyeler karar alabilir ve şirketi temsil etme görevlerine devam edebilirlerdi. Ancak bunu tercih etmemektedirler. Böyle bir durumda İsvBK. m. 731b hükmünü işletmek ise doğru olmayacaktır¹⁵⁶. Bu görüş, kilitlenme durumunun özellikle genel kurulda ortaya çıktığını belirtir¹⁵⁷. Böyle bir durumun ise ortaklar arasında şirketin amacına ulaşma niyetini ortadan kaldırdığını ve şirketin haklı sebeple feshi nedenini oluşturduğunu ifade etmektedir¹⁵⁸. Diğer görüş ise, genel kurulda ortaya çıkan kilitlenmenin organ eksikliğine yol açabileceğini, bu durumun ayrıca denetim kurulu veya yönetim kurulu üyelerinin seçilememesi sonucunu doğuracağından bu bakımdan da organ eksikliğinin söz konusu olacağını belirtir¹⁵⁹.

4. TTK m. 410/II Bağlamında Organ Eksikliği

Organ eksikliğinden ne anlaşılması gerektiğinin TTK m. 410/II açısından ayrı bir önemi vardır. Zira bu hükme göre, yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumları pay sahibinin mahkeme izni ile genel kurulu toplantıya davet yetkisini kullanması sonucunu doğurur.

TTK m. 365 gereğince anonim şirket kanundaki istisnalar saklı kalmak kaydıyla yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Bu hükümle hem anonim şirketin işletme konusunun elde edilmesi görevi hem de teşkilatın yönetilmesi kast edilmektedir¹⁶⁰. Bu doğrultuda doktrinde ifade edildiği gibi yönetim kelimesi iki anlamda kullanılmaktadır¹⁶¹. İlki, görev ve yetkiyi bir

VIII, B, 4, c başlığı altında yer almaktadır.

¹⁵⁴ LEHMANN, s. 422; HONSELL/VOGT/WATTER (WATTER/WIESER), No. Art 731b, No.6.

¹⁵⁵ PLÜSS, s. 214.

¹⁵⁶ PLÜSS, s. 215.

¹⁵⁷ PLÜSS, s. 215.

¹⁵⁸ PLÜSS, s. 215.

¹⁵⁹ TRAUTMANN/von der CRONE, s. 469

¹⁶⁰ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 239.

¹⁶¹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 239; KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAV-

diğer ifadeyle işlevi ifade etmektedir. Bu işlevi en iyi açıklayan hüküm de TTK m. 374/I'dir¹⁶². Bu hükme göre; “Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim; kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir”. Bu bağlamda inceleme konumuz ile bağlantılı olarak yönetim kurulu toplanamıyorsa veya mevcut değilse ya da toplanıyor ancak genel kurulu toplantıya çağırarak kararı alamıyorsa böyle bir yetkiyi pay sahibi kullanabilir¹⁶³. İkinci anlamıyla yönetim, anonim şirkette yönetim işlevini yerine getiren örgütün adıdır¹⁶⁴.

Doktrinde ETTK m. 330 (TTK m. 390) hükmünde ve esas sözleşmede belirlenen şartların oluşmaması halinde karar alma prosedürünün tıkanması ve bu durumun yönetim kurulunun yönetim işlevini yerine getirememesi sonucunu doğurması hali için “kilitlenme” kavramı kullanılmaktadır¹⁶⁵.

Bir diğer görüş, organın şeklen mevcut olmasına ve kanun veya esas sözleşmede aranan şartları taşımasına rağmen çeşitli nedenlerle çalışamaz hale gelmesi durumu için “kilitlenme” ve “işlevsizlik” kavramlarını kullanmaktadır¹⁶⁶. Buna göre, kilitlenme halinde toplanabilen ancak çeşitli sebeplerle işlev göremeyen organlar; işlevsizlik halinde ise toplanma yeteneğinden de yoksun organlar söz konusu olmaktadır¹⁶⁷.

Kanımızca TTK m. 410/II bağlamında pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırabilmesi için organ eksikliğinin, çalışmamız açısından yönetim kurulunun eksikliğinin, geniş anlamda anlaşılması gerekmektedir. Zira yönetim kurulunun gerçek anlamda yokluğu halinde genel kurulun

---

GAT), s. 527.

¹⁶² KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 527.

¹⁶³ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2013, s. 261. Doktrinde işlevsel anlamıyla yönetimin yalnızca karar almaktan ibaret olmadığı alınan bu kararların şirket içinde ve/veya üçüncü kişilerle hukuki işlem yapmak şeklinde dış ilişkide icra edilmesinin de kavramın kapsamına girdiği kabul edilmektedir (bkz., KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 527-528).

¹⁶⁴ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 239; KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 528.

¹⁶⁵ DURAL, s. 31. Yazar, Fransız hukukunda bu hal için “felç olma, kötürüm kalma” terimlerinin kullanıldığını belirtmektedir (bkz., s. 31). *Tekil*, çalışmasında yönetim kurulunun oylarda eşitlik nedeniyle karar alamaması durumunu kilitlenme olarak nitelendirmektedir (TEKİL, s. 198). Türk hukukunda yönetim kurulu toplantı yetersayısının oluşmaması nedeniyle karar alınmamasını yönetim kurulunun kötürüm hale gelmesi olarak yorumlayan görüş için bkz., İMREGÜN, AO, s. 212; İMREGÜN, Yönetim Kurulu Kararları, s. 283.

¹⁶⁶ SOYKAN, s. 74.

¹⁶⁷ SOYKAN, s. 75.

toplantıya davet kararının alınması toplantı nisabının veya yönetim kurulunun mevcut olmaması nedeniyle mümkün olamayacağı gibi bu organın geniş anlamda yokluğu halinde de herhangi bir kararın alınabilmesi söz konusu olamayacaktır. Her iki durumda da yönetim kurulunun kendisinden beklenen yönetim görev ve yetkisini yerine getirmesi mümkün olmamaktadır.

Pay sahibinin çağrı yetkisi, istisnai bir yetkidir ve sınırlı durumlarda mahkeme izni ile kullanılabilir¹⁶⁸. TTK m. 410/II anlamında söz konusu olan yönetim kurulunun eksikliğidir. Bu eksikliğin hangi hallerde ortaya çıkabileceğinin açıklanması gerekmektedir. Bu nedenle yönetim eksikliğinin görünüm şekilleri alt başlıklar halinde ortaya konmaya çalışılacaktır.

a. Yönetim Kurulunun Toplantı Yetersayısının Gerçekleşmesine İmkân Bulunmaması Durumu

Yönetim kurulu çağrı yetkisine kurul olarak sahiptir. Bu doğrultuda yönetim kurulunun çağrı hususunda kurul olarak karar alması gerekir¹⁶⁹. Yönetim kurulu toplantı yetersayısının oluşmaması nedeniyle kurul olarak toplanamıyor ve bu yüzden genel kurulu çağrı yetki ve görevini de yerine getiremiyorsa TTK m. 410/II hükmünün uygulanması ortaya çıkarabilir.

TTK m. 359/I hükmüne göre; “*Anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur*”. Dolayısıyla yeni kanunla birlikte tek kişilik yönetim kurulu mümkün hale getirilmiştir¹⁷⁰. Toplantı yetersayısının oluşmasına imkân bulunmama halinin ortaya çıkabilmesi içinse yönetim kurulunda birden fazla üyenin bulunması gerekir.

TTK m. 410/II hükmünde belirtilen “toplantı yetersayısının oluşmasına imkân bulunmama” hali yönetim kurulunun gerçek anlamda eksikliğinin bir görünümüdür. Böyle bir durumun üye eksikliği nedeniyle toplantı yetersayısının gerçekleşmemesi şeklinde ortaya çıkması mümkündür.

TTK m.339/II-g hükmüne göre yönetim kurulu üye sayısı şirket esas sözleşmesinde belirtilmelidir¹⁷¹. Bu hüküm gereğince esas sözleşmede sabit

¹⁶⁸ ERDEM, Yenilikler, s. 37.

¹⁶⁹ MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 78.

¹⁷⁰ Tek kişi ile kurul kavramı arasında herhangi bir çelişki bulunmadığı yönünde bkz., TEKİ-NALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 227-228; TTK m. 359 gerekçesi.

¹⁷¹ Eğer esas sözleşmede yönetim kurulu üye sayısı gösterilmemişse, bu sözleşmenin tescil edilmesi mümkün değildir. Tescil edilmişse bu durumda TTK m. 353 hükmünde düzenlenen fesih davasına ilişkin şartların gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti söz konusu olabilecektir.

bir rakamın veyahut alternatifli bir rakamın belirlenmesinin mümkün olup olmayacağını bu konudaki kaynak hükümlere bakarak karar vermek gerekir¹⁷². 25.10.2012 tarihli 2012/30 sayılı Yönerge m. 2/I-e hükmüne göre, yönetim kurulu üyelerinin sayısı ve atanmasına ilişkin usulün şirket esas sözleşmesinde yer alması gerektiğinden söz etmektedir. Alman hukukunda Alm. POK. § 23/III-6 hükmüne göre şirket esas sözleşmesi yönetim kurulu sayısına veya sayının saptanmasına dair usule ilişkin düzenlemeyi içermelidir¹⁷³. İsviçre hukukunda (İsv. BK. m. 707) yönetim kurulu üyelerinin bir veya daha fazla sayıda üyeden oluşacağı düzenlenmektedir¹⁷⁴.

Bu düzenlemeler dikkate alındığında TTK bakımından esas sözleşmede üye sayısı bakımından sabit bir rakam verilebileceği gibi seçeneklere imkân tanyacak şekilde düzenlemeler de bulunabilir¹⁷⁵. Buna karşılık doktrinde esas sözleşmeye alt ve üst sınırın belirlenip sayının genel kurulun takdirine bırakılmasına yönelik bir düzenlemenin getirilemeyeceği; zira TTK m. 340 kapsamında söz konusu olan “emredici hükümler ilkesi” gereği TTK m. 339/II-g hükmünden sapmaya olanak bulunmadığı ileri sürülmektedir¹⁷⁶. Bunun dışında doktrinde asgari sayının öngörüldüğü ve üst sınırın belirsiz olduğu hallerde esas sözleşme hükmünün kanuna aykırı olduğu ifade edilir¹⁷⁷. Ancak bizim katıldığımız diğer görüş uyarınca, üst sınırın belirlenmesi noktasında

Eğer bu şartların oluşmadığı kanaati söz konusu ise TTK m. 33 hükmünün işletilebilmesi mümkün olabilecektir (bu hususta bkz., KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 398).

¹⁷² Esasen kanun gerekçesinde hükmün mehzazı hakkında herhangi bir açıklama yoktur. Ancak kanun genel gerekçesinde belirtildiği üzere AB müktesabati ve AB'nin ticaret hukukuna ilişkin düzenlemeleri Türkiye'nin gelecekteki hukuku olduğundan bu düzenleme açısından özellikle ilgili AB Yönergesi ve Alman hukukundaki ilgili hüküm dikkate alınmalıdır.

¹⁷³ Alman doktrininde bu hükmeye uygun olarak esas sözleşmede yönetim kurulu üye sayısının sabit bir rakam olarak belirlenmesinin veyahut alt ve üst sınırın verilmesinin ve bu sayının gözetim kurulu veya genel kurul tarafından tespitinin de mümkün olabileceği belirtilmektedir bkz., HÜFFER, § 23, No. 31; Münc. Hdb. AktG./WIESNER, § 19, No. 35; Münc. Komm. AktG./SPINDLER, § 76, No. 97. Bununla birlikte sabit bir rakamın belirlenmesi doktrinde önerilmemektedir. Zira her sayı değişiminde bir sözleşme değişikliğinin yapılması gerektirir (Münc. Hdb. AktG./WIESNER, § 19, No. 35).

¹⁷⁴ İsviçre hukukunda yönetim kurulu üye sayısı bakımından herhangi bir alt veya üst sınır çizilmemiştir. Bu doğrultuda şirket esas sözleşmesinde alt ve üst sınır belirlenmek suretiyle düzenlemelerin yapılması uygun görülmektedir (HONSELL/VOGT/WATTER (WERNLI), Art. 707, No. 5; BÜRGI, Art.708, No. 33; BÖCKLI, s. 1558). Yine doktrinde belirtildiği üzere, kanunda yer alan düzenlemenin (İsv. BK. m. 707/I) esas sözleşmeye konulması da mümkün olabilmelidir (KRNETA, s. 6).

¹⁷⁵ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 400; TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 227.

¹⁷⁶ AKDAĞ GÜNEY, s. 13.

¹⁷⁷ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 227.

genel kurul takdir hakkını dürüstlük kuralı çerçevesinde kullanmalıdır¹⁷⁸. Son olarak esas sözleşmede yalnızca üst sınırın belirtilmesi de mümkündür¹⁷⁹.

Yönetim kurulu üyeliği TTK m. 363/II uyarınca iflas, ehliyetin kısıtlanması, kanuni veya esas sözleşmede öngörülen niteliklerin kaybı ile kendiliğinden sona erer¹⁸⁰. Böyle bir durumda üyelik boşalması nedeniyle yönetim kurulunun m. 363/I gereğince seçim yapma yetkisi doğar. TTK m. 363/I hükmüne göre üyeliğin boşalması halinde yönetim kurulu kanuni şartlara sahip (veya esas sözleşmede öngörülen şartlara sahip (TTK m. 363/II) birini geçici olarak seçip ilk genel kurulun onayına sunar¹⁸¹. Bu durumda doktrinde

¹⁷⁸ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 400.

¹⁷⁹ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 227; KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 400.

¹⁸⁰ İstifa suretiyle yönetim kurulu üyeliğinin sona ereceğine dair bir düzenlemeye TTK'da rastlanmamakla beraber yönetim kurulu üyesi ile şirket arasındaki akdin vekalet akdi olarak nitelendirilmesi halinde BK m. 512 doğrultusunda istifa ile vekaletin ve dolayısıyla yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesi söz konusu olacaktır (ŞENER, 364. Ayrıca yönetim kurulu üyesi ile şirket arasındaki hukuki ilişkinin niteliği konusundaki görüşler hakkında bkz., KARAEĞE, s. 91 vd.). Doktrinde isabetli şekilde TTK m. 363/I'ın uygulama alanına yönetim kurulu üyelerinden bir veya birkaçının görev süresinin dolması veya genel kurul tarafından görevden alınması halleri, yine bir veya birkaç üyenin seçimine ilişkin kararın mahkemece iptali veya geçersizliğinin tespiti ve bu kararın kesinleşmesi sonrasında açılan üyeliklerin de girdiği belirtilmektedir (SOYKAN, s. 104, dn. 86).

¹⁸¹ TTK m. 363/I (ETTK m. 315/I) hükmünün niteliği konusu doktrinde tartışmalıdır. Eski TTK döneminde m. 315 hükmünün niteliği bakımından bir görüş hükmün emredici olduğunu ve yönetim kurulu için bir yükümlülük getirdiğini savunurken (bu doğrultuda *Arslanlı*, üyeliklerde açılma durumunda bunun yönetim kurulu tarafından en kısa zamanda doldurulması gerektiğini (bkz., ARSLANLI, AŞ, C. II-III, s. 105); *Yıldız*, kanun ya da esas sözleşmenin belirttiği üye sayısının eksilmesi halinde boşalan yerlerin yönetim kurulu tarafından doldurulması gerektiğini, bunun kanuni bir borç teşkil ettiğini (bkz., YILDIZ, s. 95) belirtir); diğer görüş bu hükmün yönetim kuruluna sadece bir imkân tanıdığını ve emredici olmadığını bu doğrultuda *Çamoğlu*, yönetim kuruluna verilen böyle bir yetkinin emredici nitelikte olmadığını esas sözleşme ile bu yetkinin alınmasının mümkün olduğunu, esas sözleşmede herhangi bir düzenleme yoksa boşalan üyeliklerin seçilmesi yönetim kurulu için bir yükümlülük teşkil ettiğini (bkz., POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 321, No. 547; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar I, s. 354, No. 547); *İzmirli* de bu hükmün emredici nitelikte olmadığını, esas sözleşme ile başka bir çözümün belirlenebileceğini, aksi halde yönetim kurulu için bir yükümlülüğün doğacağını (bkz., s. 45) ifade etmektedir. Yine doktrinde bu düzenlemenin sadece yetki veren bir düzenleme olduğu yönünde bkz., TEOMAN, Sicil Memuru, s. 299-300; KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 287.

Yeni TTK döneminde TTK m. 363/I hükmüne değinen *Teoman*, hükmün emredici nitelikteki ifadesine rağmen yönetim kurulunun uygun birisini bulmaması halinde bu boşluğu mutlaka doldurmakla yükümlü olduğunun söylenemeyeceğini belirtmektedir; zira yönetim kurulunun seçeceği kişiler bakımından gerekli özeni göstermekle yükümlülüğü söz konusudur (TEOMAN, Yönetim Kurulu, s. 8). Kanımızca bu hüküm yönetim kuruluna üyeliğin boşalması halinde yerine bir başka kişinin seçilmesi hususunda bir yükümlülük getirmemektedir. TTK m. 340 hükmü de bu konuda bir çekince yaratmamalıdır. Zira TTK m.

ortada herhangi bir organ eksikliğinden bahsedilemeyeceği ve dolayısıyla kayyım tayini gereğinden söz etmenin mümkün olmadığı belirtilmektedir¹⁸².

Yönetim kurulunun toplantı nisabı hakkında TTK m. 390/I hükmü yeni bir düzenleme içermektedir. Buna göre, esas sözleşmede ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu

340 gerekçesinde belirtildiği üzere “hakkaniyet ilkesi veya menfaatler dengesi” göz önünde bulundurularak esas sözleşme ile hükmün aksinin kararlaştırılması mümkündür. Bu doğrultuda esas sözleşme ile bu yetkinin kullanılması sınırlandırılabilmesi gibi yönetim kurulundan tamamen alınması da mümkündür (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 354; No. 547; PULAŞLI, C. I, s. 1003). Dolayısıyla bu yetkinin yönetim kurulundan alınıp genel kurula verilmesi mümkün olabilecektir. Bununla birlikte bir üçüncü kişiye verilmesi ise TTK m. 340’a aykırı olacaktır. Zira yönetim kurulu üyelerini seçme konusunda asli yetkili organ genel kuruldur (KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 424). Bu noktada doktrinde haklı olarak belirtildiği gibi yönetim kurulunda meydana gelen boşalmaların sayı ne olursa olsun tamamlanması gerektiği ileri sürülmektedir; çünkü bu durum bir organ eksikliği oluşturmaktadır (SOYKAN, s. 103). Organ eksikliğinin söz konusu olabilmesi bakımından üye sayısının gerek esas sözleşmede yer alması gerek genel kurul tarafından tespit edilmesi açısından herhangi bir farklılık yaratmayacaktır. Üye sayısının esas sözleşmede veya genel kurul kararında belirlenen sayıdan aşağı düşmesi halinde bu durumun organ eksikliği sayılmamasının doğuracağı bazı sakıncalar vardır. Örneğin TTK m. 360 gereği seçilen üyelikte boşalma olursa yönetim kurulunun boşalan üyelik için seçim yapmaması ve toplantı yetersayısı mevcut olduğu müddetçe görevine devam etmesi durumunda geri kalan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu doğacaktır. Yine organ eksikliği ortaya çıkmış olmasına rağmen toplantı yetersayısı olduğu için önlemi alınmamış ve sonradan devam eden üye açılmaları ile toplantı nisabı sağlanamayacak hale gelebilecektir (örnekler için bkz., KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 423). Bununla birlikte yazar TTK m. 363/I’deki yetkinin somut olaya göre kullanılmasının mümkün olduğunu belirtmektedir (bkz., KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 423).

Şirket esas sözleşmesi özellikle iç ilişkileri düzenleyen kuralları nedeniyle düzenleme işlevine sahiptir. Şirket organları bakımından esas sözleşme hükümleri uyulması zorunlu temel düzen oluşturmaktadır (bkz., BAHTİYAR, s. 13). Bu doğrultuda TTK m. 340 hükmü de göz önünde bulundurularak kanunun düzenleme yapılmasına imkân verdiği hususlarda ve bu bağlamda esas sözleşmede yönetim kurulu üyelerinin belirli bir sayıda olması düzenlenmişse yönetim kurulunun bu sayı ile faaliyetine devam etmesi gerekir (SOYKAN, s. 91). Aynı durum esas sözleşmede yönetim kurulu üye sayısının genel kurul tarafından takdir edilmesine yönelik düzenleme bakımından da geçerlidir. Genel kurulca tayin edilmiş yönetim kurulu üye sayısında boşluk oluştuğunda bu boşluğun tamamlanması gerekir. Zira yönetim kurulu süresi dolana dek faaliyetlerine genel kurulun takdir etmiş olduğu sayıda üye ile devam etmelidir.

Esas sözleşmedeki veyahut genel kurulca tespit edilmiş olan üye sayısının boşalması durumunda yönetim kurulunun kalan üyeleri bu eksikliği tamamlamazlarsa, genel kurulun toplanması sağlanmalıdır. Eski TTK açısından doktrinde genel kurulun denetçi/denetçiler tarafından toplantıya daveti sağlanarak üye boşluğunun doldurulması gerektiği belirtilmekteydi (SOYKAN, s. 94). TTK açısından ise artık denetçilerin genel kurul toplantıya çağrı yetkisi kalktığından böyle bir durumda TTK m. 410/II hükmünün işletilmesi düşünülebilir. Zira bu hükmün getiriliş sebeplerinden biri de organ eksikliğine çözüm getirmesidir.

¹⁸² Kayyım tayinine gerek olmadığı yönünde bkz., ŞENER, s. 351; GÜMÜŞ, s. 110.

ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunanların çoğunluğu ile alır. Dolayısıyla yönetim kurulunun boşalan üyeliği doldurabilmesi için boşalan üyeliğin veya üyeliklerin de dâhil olduğu üye tam sayısı esas alınacaktır¹⁸³. Bu durumda, yönetim kurulunun toplantı yetersayısının oluşmasına imkân yoksa TTK m. 410/II hükmünün uygulanma olanağı bulacağı şüphesizdir. Hükmün uygulama alanı özellikle tek kişilik yönetim kurullarında üye boşalmasının yaşanması durumunda ortaya çıkacaktır. Yine iki kişilik yönetim kurullarında da üye boşalması durumunda TTK m. 363/I'e başvurulamayacağından TTK m. 410/II gereği tek pay sahibi mahkeme izni ile genel kurulu toplantıya çağırabilecektir¹⁸⁴.

b. Yönetim Kurulunun Mevcut Olmaması

TTK m. 410 gerekçesine baktığımızda, yönetim kurulu üyelerinin toptan istifası veya kaza gibi nedenlerle yönetim kurulunun mevcut olmaması hallerinin söz konusu olduğu, bu durumda şirketin faaliyetine devam edebilmesi için genel kurulun toplantıya çağrılabilmesinin sağlanması gerektiği belirtilmektedir¹⁸⁵. Yönetim kurulunun mevcut olmaması yönetim kurulu üyelerinin sürelerinin sona ermesi halinde de söz konusu olabilecektir. Ancak yönetim kurulu üyelerinin farklı süreler için seçilmesi de mümkündür¹⁸⁶. Üyelerin dönem dönem yenilenmesi de tercih edilebilir¹⁸⁷. Son durumun tercih edilme sebebi olarak yalnızca yönetim kurulunun sürekliliğini sağlamak değil aynı zamanda düşmanca ele geçirmelere karşı da bir koruma sağlanması gösterilmektedir¹⁸⁸. Somut olayda bu durumlardan biri ile karşılaşılması halinde bir başka ifadeyle farklı görev süreleri bulunan yönetim kurulu üyelerinden süresi sona erenler bulunduğu veya üyelerin belli bir oranının yenilenmesi durumu ortaya çıktığında öncelikle tespit edilmesi gereken yönetim kurulunun toplantı nisabını sağlayıp sağlamadığıdır. Zira toplantı nisabı sağlanıyor ve TTK m. 363/I uygulanıyorsa organ eksikliğinden

¹⁸³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 322, No.548; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar I, s. 355, No. 547 b; KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 421; ŞENER, s. 351.

¹⁸⁴ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 421.

¹⁸⁵ Bkz., m. 410 gerekçesi.

¹⁸⁶ ARSLANLI, AŞ., C.II-III, s. 107; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 320, No. 544

¹⁸⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 320, No. 544; BÖCKLI, s. 1559; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 283; KRNETA, s. 82.

¹⁸⁸ KRNETA, s. 82; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 283.

söz edilmeyecektir. Buna karşılık toplantı nisabı sağlanamıyorsa bu durumda organ eksikliğinden söz edilecek ve TTK m. 410/II'nin uygulanması yoluna gidilebilecektir.

TTK m. 362/I hükmüne göre yönetim kurulu en fazla üç yıl için görev yapmak üzere seçilir¹⁸⁹. Esas sözleşmede aksine bir düzenleme bulunmuyorsa aynı kişinin yeniden üyeliğe seçilmesi mümkündür. ETTK döneminde üzerinde en çok tartışılan meselelerden bir tanesi de sürenin sona ermesi ile yönetim kurulu üyeliğinin boşalıp boşalmayacağı ile ilgili idi¹⁹⁰. Biz çalışmamızda bu görüşleri detaylı olarak açıklamayıp daha çok TTK açısından getirilen yeni düzenlemeler karşısında meselenin TTK m. 410/II ile bağlantısını da göz önünde bulundurarak ne şekilde çözüme kavuşturulabileceği ile ilgileneceğiz.

Kanunda, esas sözleşmede veya genel kurul kararında belirlenen görev süreleri sona erdiğinde üyeliğin de kendiliğinden sona ereceğini kabul etmek gerekir¹⁹¹. Bu durumda TTK m. 410/I hükmü gereği istisnaen süresi dolan yönetim kurulu genel kurulu toplantıya davet edebilir.

Doktrinde her ne kadar esas sözleşmede belirlenen sürenin dolmasına rağmen (ancak henüz kanunen öngörülen süre dolmamışsa) yönetim kurulunun görevine devam edeceği ve bu doğrultuda şirketin varlığını sürdürebilmesi için gerekli ve acil işleri yapmak imkânına sahip olduğu ve bu sonucun TBK m. 513/II'den doğduğu belirtilse de¹⁹² kanımızca esas sözleşmede veya genel kurul kararında öngörülen sürenin dolması halinde yönetim kurulu üyelerinin üyelik sıfatı sona erecektir¹⁹³. Öncelikle esas sözleşme daha önce belirttiğimiz üzere şirketin iç işleyişine ilişkin temel düzen kurallarını içermektedir. Şirket organları bakımından esas sözleşme hükümleri uyulması

¹⁸⁹ Hükmün emredici nitelikte olduğu yönünde bkz., ARSLANLI, AŞ, C. II-III, s. 107; DOMANIÇ, s. 482; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 324, No.549 a; ŞENER, s. 357.

¹⁹⁰ Bu konuda doktrindeki tartışmalar ve Yargıtay kararları bakımından detaylı bilgi için bkz., SOYKAN, s. 120 vd.; MOROĞLU, Görev Süreleri, s. 389 vd.

¹⁹¹ MOROĞLU, Görev Süreleri, s. 400; KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 470; SOYKAN, s. 143; AKDAĞ GÜNEY, s. 36. Buna karşılık doktrinde üyenin azami süre veya daha az süre için seçilmesine göre ayırımın yapılmasına ilişkin bkz.,POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 325, No. 549 a; DOMANIÇ, s. 482; İZMİRLİ, s. 94; ŞENER, s. 357.

¹⁹² DOMANIÇ, s. 483; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 324, No. 549 a; ŞENER, s. 358.

¹⁹³ Doktrinde TTK'da görev süresinin bitmesi halinde yönetim kurulunun görevinin biteceğine ilişkin bir hükmün yer alması gerektiği ileri sürülmektedir (TEOMAN, Yönetim Kurulu, s. 8-9).

gereken düzenlemelerdir. Bu düzenlemelere aykırı olarak organlarca alınan kararlar ve gerçekleştirilen faaliyetler istenilen hukuki sonuçları doğurmaya yetmeyecektir¹⁹⁴. Esas sözleşmeye aykırı olarak görev süresinin devam ettiğini kabul etmek esas sözleşmeyi hazırlayan kurucuların da iradesine aykırılık teşkil edecektir¹⁹⁵. Bunun dışında yönetim kurulu üyelerinin seçimi genel kurulun devredilemez görev ve yetkilerindedir (TTK m. 408/II b). Yine aynı düzenlemede yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerini tayin de genel kurulun devredilemez görev ve yetkilerindedir. Dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin genel kurul kararı hilafına uzatılması aynı zamanda genel kurul, bir diğer ifadeyle pay sahiplerinin iradesine aykırı olacaktır¹⁹⁶.

Yönetim kurulu esas sözleşme veya genel kurul kararında belirlenen sürenin sona ermesi halinde TTK m. 410/I hükmüne göre genel kurulu toplantıya çağırabilecektir¹⁹⁷. Buna karşılık süresi sona eren yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırmadığı takdirde TTK m. 410/II gereği tek pay sahibi de mahkeme izni ile genel kurulu toplantıya çağırabilecektir. Bu son imkân organ eksikliğini gidermeye yönelik TTK ile getirilmiştir. Dolayısıyla doktrinde belirtilen yönetim kurulunun tüm üyelerinin görev süresinin dolması ile yönetim kurulunun tüm üyelerinin aynı anda istifası veya ölümü arasında bir fark bulunmadığı ve tüm bu hallerde şirketin kendiliğinden organsız kalmasının söz konusu olmadığı yönündeki görüşe katılmadığımızı belirtmek isteriz¹⁹⁸. Zira tüm bu hallerde şekli bakımdan organ eksikliği söz konusudur ve

¹⁹⁴ BAHTİYAR, s. 13.

¹⁹⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 324, No. 549 a.

¹⁹⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 324, No. 549 a; KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 471; AKDAĞ GÜNEY, s.36.

¹⁹⁷ Doktrinde bu hükümden hareketle kanun koyucunun görev süresi dolan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya davet dışında yeni yönetim kurulu seçilene kadar görevlerine devam edemeyeceğini üstü kapalı olarak kabul ettiği belirtilerek bu durumun aynı zamanda Yargıtay'ın tutumunda bir değişiklik beklentisini oluşturduğu savunulmaktadır (AKDAĞ GÜNEY, s. 36). Yargıtay son dönemde verdiği kararlarda, yönetim kurulunun görev süresinin sona ermesi halinde şirketin organsız kaldığını kabul etmekte; buna karşılık süresi sona eren yönetim kurulunun görev sürelerinin yeni yönetim kurulunun göreve başlayıncaya kadar devam edecek olmasının sadece şirketin gecikmesinde sakınca bulunan işlerinin görülmesine ilişkin olduğunu belirtmektedir (Y.11.HD., 18.01.2010 T., E.2008/9158, K. 2010/428, bu karar için bkz. www.kazanci.com 28.02.2015). Yargıtay bir başka kararında, süresi sona eren yönetim kurulunun şirketin varlığını devam ettirmek için gerekli ve zorunlu işleri yapma yükümlülüğünde bulunduğu; ancak bu durumun şirketin organsız kaldığı sonucunu değiştirmeyeceğine hükmetmiştir (Y. 11.HD., 20.09.2011, E. 2009/12668, K. 2011/10598, bu karar için bkz. www.kazanci.com 28.02.2015).

¹⁹⁸ AKDAĞ GÜNEY, s. 36.

bu durum aynı zamanda yönetim kurulunun mevcut olmaması halini oluşturur. Kanun koyucu bu eksikliği giderme yollarını göstermektedir (TTK m. 410/I,II; TTK m. 363/I; TTK m. 530). Yine yönetim kurulunun seçimine ilişkin genel kurul kararının mahkeme tarafından yokluğunun, butlanının tespit edilmesi veya iptal edilmesi ve bu kararların kesinleşmesi (TTK m. 450) ile birlikte şirketin yönetim kurulunun varlığından söz etmek mümkün değildir¹⁹⁹. Ancak bu durumda dikkat edilmesi gereken mahkeme kararının eski yönetim kurulu üyelerinin göreve dönmelerini sağlamamış olmasıdır. Bu bağlamda yönetim kurulu üyelerinin azledilip yerine yenilerinin seçimini konu edinen bir genel kurul kararının sakatlığı tespit edilir ve karar kesinleşirse, mahkeme kararının kesinleşmesi ile görev süresi dolmamış olmak kaydıyla eski yönetim kurulu üyelerinin görevine devam etmeleri mümkündür ve bu durumda herhangi bir organ eksikliğinden de söz edilemeyecektir²⁰⁰.

İsviçre’de yönetim kurulu üyelerinin görev süresi İsv. BK. m. 710’da düzenlenmiştir. Buna göre, yönetim kurulu üyeleri üç yıllığına seçilirler. Esas sözleşme ile aksini kararlaştırmak mümkündür. Ancak bu süre altı yılı aşamaz. Üyelerin tekrar seçilmeleri mümkündür.

Doktrinde kanun maddesi, yönetim kurulunun görev süresinin açık bir şekilde düzenlenmemesinden dolayı eleştirilmektedir. Bununla birlikte uygulamada varılan sonuç ve doktrindeki ağırlıklı görüş üyelerin görev süresinin genel kurul kararıyla seçildikleri tarihten başlayıp bir sonraki olağan genel kurula kadar devam ettiği yönündedir²⁰¹. *Krmeta* bu konuda üyelerin görev sürelerinin bir sonraki olağan genel kurula kadar devam etmesi yönünde açık bir ifadenin kanunda yer almasının tavsiye edilebilir olduğunu belirtmektedir²⁰². Bununla birlikte sözleşme ile farklı bir esasın belirlenebilmesi mümkündür. Bu doğrultuda üç yıldan daha az bir süre belirlenebileceği gibi daha fazla bir süre de kararlaştırılabilir; ancak bu süre altı yılı aşamaz²⁰³. Eğer yönetim kurulu üyelerinin seçiminin yapılacağı genel kurul toplanamazsa bu durumda

¹⁹⁹ DOMANIÇ, s. 473; SOYKAN, s.161. Seçimlerine ilişkin karar kesinleşmiş mahkeme kararıyla hükümsüz kalan yönetim kurulunun ticaret siciline tescil edilmiş olmasının davet için yetkili sayılmasını gerektirmediği yönünde bkz. MOROĞLU, Hükümsüzlük, s. 81.

²⁰⁰ Örnek için bkz., SOYKAN, s. 150, dn. 162.

²⁰¹ HONSELL/VOGT/WATTER (WERNLI), Art. 710, No. 3; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 283-284; BÜRGI, Art.708, No. 36; SCHUCANY, Art. 708, No. 2; KRNETA, s. 81; FUNK, Art. 708, No. 2; BGE 86 II, s. 178.

²⁰² KRNETA, s. 82.

²⁰³ FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 283; FUNK, Art. 708, No. 2; BÜRGI, Art. 708, No. 36 vd.

bir görüş üyelerin süresinin zımni olarak uzayacağını kabul etmekte²⁰⁴; buna karşılık bir diğer görüş ise kurulun süresinin yapılması gereken olağan genel kurul toplantı süresinin sonunda sona ereceğini toplantının yapılmamasının buna engel olmayacağını belirtir²⁰⁵.

c. Yönetim Kurulunun Devamlı Olarak Toplanamaması

TTK m. 410/II'ye göre yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması da pay sahibine mahkeme izni ile genel kurulu toplantıya çağrı yetkisini veren hallerden biridir. Yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması çeşitli sebeplerden kaynaklanabilir. Biz de bu başlık altında hangi nedenlerin bu duruma yol açabileceği üzerinde duracağız.

TTK m. 410/II hükmü, yönetim kurulunun mevcut üyelerle karar alamadığı durumlarda yönetim kurulunun seçilmesini sağlayıcı bir olanağı getirmektedir²⁰⁶. Genel kurulu toplantıya çağrıya ilişkin kurul kararı alması gereken yönetim kurulu çeşitli nedenlerle bu kararı alamamaktadır. Bu durumda yönetim kurulu şeklen mevcuttur; ancak bazı sebepler nedeniyle ya toplanamamaktadır veya toplanmasına rağmen karar alamamaktadır. Her iki durumda da yönetim kurulu üzerine düşen yönetim görev ve yetkisini yerine getirememektedir²⁰⁷. Kanun koyucu ilgili düzenlemede yalnızca yönetim kurulunun “devamlı olarak toplanamaması”ndan söz etmekle birlikte kanımızca bu durum geniş yorumlanmak suretiyle yönetim kurulunun toplanmasına rağmen sürekli bir şekilde karar alamaması veya ret kararı alması da bu kapsamda değerlendirilmelidir²⁰⁸. Zira tüm bu hallerde yönetim kurulu karar alamamak suretiyle genel kurulu toplantıya davet edememektedir. Bu bağlamda karar mekanizması işlememekte ve kurul faaliyet gösterememektedir²⁰⁹. Doktrinde haklı olarak vurgulandığı üzere bu gibi durumlarda, ilgili organ üyelerinin (yönetim kurulu üyelerinin) hiç toplantı yapamaması veya yapmaması yahut toplanmalarına rağmen hiçbir konuda

²⁰⁴ HONSELL/VOGT/WATTER (WERNLI), Art. 710, No. 3.

²⁰⁵ BÖCKLI, s. 1563; TRAUTMANN/von der CRONE, s. 465.

²⁰⁶ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, 2015, s. 304.

²⁰⁷ Yönetim kurulunun yönetim yetki ve görevi yanında temsil yetki ve görevi de olduğu kuşkusuzdur. Ancak konumuz açısından önem arz eden husus yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya davet yetkisi ve görevidir. Bu husus da, şirketle pay sahibi arasındaki ilişkileri düzenleyen kanun hükümlerinin yönetim kuruluna yüklediği görevler arasında yer almaktadır dolayısıyla yönetim görevi kapsamında değerlendirilmesi gerekir (İMREGÜN, AO, s. 207).

²⁰⁸ LEHMANN, s. 422; TRAUTMANN/von der CRONE, s. 468.

²⁰⁹ DURAL, s. 65.

karar alamamaları veya sürekli şekilde ret kararı üretmeleri söz konusudur²¹⁰. Bu gibi hallerde, şirket olağan ve gündelik işlemlerini dahi yerine getiremez hale gelmektedir²¹¹.

Kanun koyucunun burada belirttiği “yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması” halini TTK m. 530 bağlamında uzun süreden beri toplanamama şeklinde anlamak gerekir. Zira TTK m. 530 gerekçesinde devamlılıkla kastın uzun süre olduğu ifade edilmiştir. Uzun sürenin tayininde organ eksikliği türlerini dikkate almak gerekir. Bu bağlamda, gerçek anlamda organ eksikliğinde uzun süredir bu durumun devamını tespit kolaydır²¹². Ancak geniş anlamda organ eksikliğinde aynı kanaate varmak her zaman kolay olmamaktadır. Nitekim doktrinde yönetim kurulunun gerektiğinde toplandığı, murahhas üye ve müdürlere tanınan yetkiler dolayısıyla yönetim kurulunun sık toplanmasını gerekli olmaktan çıkardığı belirtilmektedir²¹³. Dolayısıyla böyle bir durumda organ eksikliğinden bahsedilemeyecektir. Buna mukabil böyle bir durumun bulunmadığı başka bir şirkette ise yönetim kurulunun toplanmaması organ eksikliği sonucunu doğurabilecektir. Bu bağlamda geniş anlamda organ eksikliğinin tespitinde somut olayın koşulları dikkatlice incelenmelidir.

Yeni TTK açısından göz önünde bulundurmanız gereken bir durum da tek üyeli yönetim kurulunun düzenleme altına alınmış olmasıdır (TTK m. 359/I). Bu doğrultuda tek kişilik yönetim kurulu hiçbir surette karar almaya yanaşmıyorsa ve bu bağlamda genel kurulu davet konusunda herhangi bir karar almak üzere üzerine düşeni yerine getirmiyorsa TTK m. 410/II'nin uygulanma olanağı ortaya çıkacaktır. Zira bu durumda tek kişilik yönetim kurulu genel kurulu davete ilişkin karar almaya yanaşmamaktadır ve yönetim kurulu olarak görev ve yetkilerini yerine getirmemektedir. Ancak şunu da ifade etmeliyiz ki tek kişilik anonim şirkette pay sahibi aynı zamanda yönetim kurulu üyesi ise TTK m. 410/II'nin uygulama alanı bulmayacağı ortadadır.

Yönetim kurulunun toplanamaması nedenlerinden biri üye veya üyelerin toplantıya davet edilmemesi olabilir. Bu durumun kanunda açıkça ifade edildiği üzere “devamlılık” arz etmesi gerekir. TTK m. 392/VII hükmüne göre her yönetim kurulu üyesi başkandan yönetim kurulunu toplantıya davet etmesini isteyebilir. Bu bağlamda yönetim kurulu toplantısına davet başkan

---

²¹⁰ SOYKAN, s. 295.

²¹¹ DURAL, s. 145.

²¹² SOYKAN, s. 290.

²¹³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku 1976, s. 122; SOYKAN, s. 290.

tarafından veya onun yokluğunda başkan vekili tarafından yapılır²¹⁴. Bunun dışında yönetim kurulu üyesi de başkandan yönetim kurulunu toplantıya davet etmesini yazılı olarak talep edebilir. TTK'da bu hüküm dışında toplantıya davet hususunda herhangi bir düzenleme de bulunmamaktadır²¹⁵. Bu noktada devamlılığın gerek davet edilmeme nedeniyle toplantı yetersayısının oluşmamasında gerek yönetim kurulunun hiç davet edilmemesi halinde ortaya çıkması mümkündür. Tüm bu hallerde yönetim kurulu faaliyette bulunmamaktadır²¹⁶.

Yönetim kurulu üyelerinin toplanamamasına yol açan diğer bir neden toplantı yetersayısının oluşturulamaması veya toplantı yetersayısının toplantı devamı sırasında bozulması şeklinde ortaya çıkabilir²¹⁷. TTK m. 390/I'e göre, esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Bu düzenlemeyle ilgili olarak kanun gerekçesinde ETTK m. 330/I'de yer alan ve pek çok güçlüğe

²¹⁴ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 483; AKDAĞ GÜNEY, s. 151. Toplantıya davetin başkan veya onun yokluğunda başkan vekili tarafından yapılacağına ilişkin hükmün emredici olduğu ifade edilmektedir. (bkz., TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 266; AKDAĞ GÜNEY, s. 152). *Kırca*, çalışmasında esas sözleşmeye davet usulü ile ilgili düzenlemelerin getirilmesi halinde bunun organlar arasındaki işlev ayrılığı ilkesi ile birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Buna karşılık iç yönergede herhangi bir üyeye toplantıya davet yetkisinin verilmesi ile ilgili bir maddenin yer almasının mümkün olması gerektiğini ve bu durumun şirketin çıkarına olmasından ötürü TTK m. 340'a aykırı olmadığını belirtmektedir (bkz., KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 483). Bir başka görüş, TTK m. 340 nedeniyle herhangi bir üyeye esas sözleşme ile toplantıya davet yetkisinin tanınmasının mümkün olmayacağını belirtir (AKDAĞ GÜNEY, s. 152). İsviçre'de esas sözleşme ile yönetim kurulu üyesine toplantıya davet konusunda yetkinin verilebileceği kabul edilmektedir. Böylelikle yönetim kurulunun işleyişi bakımından etkinliğin artacağı ifade edilmektedir (HONSELL/VOGT/WATTER (WERNLI), Art.715, No.6). Kanımızca esas sözleşme ile getirilecek düzenlemelerin işlevler ayrılığı ilkesi çerçevesi bakımından incelenmesi yerinde olacaktır. Bunun dışında iç yönerge ile yönetim kurulunun toplantı düzeni hakkında düzenlemelerin getirilmesi mümkün olmalıdır. Bu durum TTK m. 340 gerekçesinde belirtildiği gibi menfaatler dengesini gözeterek ortaya çıkmaktadır. Zira böyle bir düzenleme yönetim kurulunun işleyişini kolaylaştıracaktır. Aynı zamanda başkan tarafından üyenin talebinin reddi halinde üye bu tür düzenlemelere dayanmak suretiyle bizzat yönetim kurulunu toplantıya çağırabilecektir.

²¹⁵ Doktrinde toplantı zamanı, davet usulü gibi mevzuların esas sözleşmede veya iç yönergede düzenlenebileceği belirtilmektedir (KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 482; AKDAĞ GÜNEY, s. 152).

²¹⁶ Bu hallerin fesih sebebi olduğuna dair bkz., SOYKAN, s. 173-174.

²¹⁷ Toplantı yetersayısının gündemdeki her bir madde için ayrı ayrı oluşması yönünde bkz., DURAL, s. 100. Buna karşılık üyenin toplantıya katıldıktan sonra toplantıyı terki halinde toplantı yetersayısının bozulmadığı yönünde bkz., İMREGÜN, Yönetim Kurulu Kararları, s. 287.

ve istenmeyen sonuçlara yol açan, ağırlaştırılmış toplantı nisabına ilişkin hükmün değiştirilerek yeni hali ile hüküm altına alındığı belirtilmektedir²¹⁸.

Üye tam sayısının hesaplanmasında esas sözleşmede yer alan veya esas sözleşme ile üye sayısını belirleme genel kurulun takdirine bırakılmışsa genel kurulca seçilen üye sayısı esas alınacaktır. Dolayısıyla üye tam sayısının hesabında fiili durum göz önünde bulundurulmayacaktır²¹⁹.

Esas sözleşme ile toplantı ve karar yetersayılarının ağırlaştırılması mümkündür²²⁰. Gerekçede toplantı yetersayısının esas sözleşme ile hafifletilmesine izin verilmediği belirtilerek buna neden olarak da şu hususlar öne sürülmektedir; öncelikle yönetim kurulunun azlığı oluşturan sayıda üyenin varlığı ile toplanabilmesinin bir yandan kurul anlayışına aykırı olacağı, diğer yandan azlığı oluşturan üyelerle toplanabilen yönetim kurulunun içerdeki üyelerinin çoğunluğu ile karar alabilmesi genel kurul seçimi ile oluşan organ kavramı ile bağdaşmasının mümkün olmayacağı belirtilmektedir. İkinci olarak, bir önerinin imzalanması yoluyla ve elektronik ortamda yönetim kurulunun karar almasına olanak tanındığı ve bu olanaklar varken azınlıkta kalan üyelere yönetim kurulu olarak toplanma iznini vermenin tutarlı bir çözüm olarak değerlendirilemeyeceği ifade edilmektedir. Bu yönden TTK m. 390/I düzenlemesi bakımından Alm.POK. § 77/I hükmü örnek alınmıştır²²¹.

Yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, karar mekanizmasının hiçbir surette işlememesi ve kurul olarak hiçbir konuda bu bağlamda genel kurulu toplantıya davet konusunda karar alamaması sonucunu doğuracaktır²²². Bu durum yönetim kurulunda karar yetersayısının gerçekleşmemesi şeklinde ve bu bağlamda sürekli ret kararının alınması veya TTK m. 390/III çerçevesinde de ortaya çıkabilir. TTK m. 390/III hükmüne göre, oylar eşit olduğu takdirde o konu gelecek toplantıya bırakılır. Şayet ikinci toplantıda da eşitlik olursa ilgili öneri reddedilmiş sayılır. TTK m. 410/II kapsamında yönetim kurulunun devamlı toplanamaması uzun vadede

²¹⁸ Bkz., TTK m. 390 gerekçesi. Böylelikle ETTK döneminde m. 330 çerçevesinde ortaya çıkan toplantı yetersayısına ilişkin tartışmalar ortadan kalkmıştır.

²¹⁹ KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 500-501.

²²⁰ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 267.

²²¹ Bkz., TTK m. 390 gerekçesi. Alm.POK § 77/I'e göre, azlığı oluşturan yönetim kurulu üye/üyelerinin esas sözleşme veya iç yönerge ile çoğunluğa rağmen herhangi bir karar almaları mümkün değildir (bu hususta bkz., Münc. Komm. AktG/SPINDLER, § 77, No. 16; HÜFFER, § 77, No. 16).

²²² DURAL, s. 64.

şirketin yönetilememesi ve temsil edilememesi sonucunu doğuracaktır²²³. Bu durum giderilmezse şirketin feshi gündeme gelebilecektir. Yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması gruplar arasındaki uyuşmazlık ve çekişme dolayısıyla meydana gelebilir²²⁴. Zira pay sahiplerinin bekledikleri menfaatleri elde edebilmeleri için içinde yer almayı istedikleri veya kontrol altında tutmayı en fazla isteyecekleri organ yönetim kuruludur²²⁵.

Menfaat çatışması içinde bulunan pay sahiplerinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olduğu anonim şirketlerde, yönetim kurulunun toplanamaması pay sahiplerinin kendi davranışları neticesinde ortaya çıkmaktadır²²⁶. Oysa belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesi durumunda somut olaya göre durumun değerlendirilmesi gerekir. Şöyle ki, yönetim kurulu kararları açısından toplantı ve karar yetersayılarını nitelikli çoğunluğa bağlayan veya oybirliği arayan esas sözleşme hükümlerinin varlığı halinde, belirli pay grubunun temsilcisi yönetim kurulunun faaliyette bulunmasını engelleyebilir²²⁷. Bu durum doktrinde “dolaylı olarak veto imkânı veren sözleşme hükümleri” olarak adlandırılmaktadır²²⁸. Ancak bu durumun devamlı olarak gerçekleşmesi ve hiçbir kararın alınmaması neticesini doğurması gerekir. Aksi halde bazı konular açısından veto hakkının bulunması sadece o mevzular bakımından karar alınmaması sonucunu doğuracaktır. Dolayısıyla yönetim kurulunun hiçbir şekilde faaliyette bulunmadığını söylemek imkânı olmayacaktır²²⁹. Zira

²²³ SOYKAN, s. 194.

²²⁴ Bkz., TTK m. 410 gerekçesi.

²²⁵ SOYKAN, s. 194-195. Pay sahiplerinin çıkarlarının farklılaşması şirkete katılım amaçlarının ve şirket içindeki konularının farklılaşmasından ortaya çıkar. Bu doğrultuda farklı pay sahibi türleri ortaya çıkmaktadır. Buna göre, işletmeci pay sahibi şirket yönetimine hâkim olmak isteyen pay sahiplerinden oluşurken; yatırımcı pay sahipleri şirket yönetimine katılmayıp yalnızca getiri kazanmayı amaçlar. Yatırımcı pay sahipleri, işletmeci pay sahiplerinin yanında veya karşısında yönetimi olumlu veya olumsuz etkileyebilir (bu hususta bkz., KARAYALÇIN, Kontrol Satışı, s. 357-358; (KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT), s. 256-257; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, s. 38).

²²⁶ DURAL, s. 59.

²²⁷ Ağırlaştırılmış yetersayıların teknik hukuki anlamda bir azlık hakkı olmadığı bilakis bu ağırlaştırılmış yetersaya ulaşmak için gereken payların fiili bir azlık oluşturduğu ve bu doğrultuda bunların çoğunluk yanında oy kullanmadığı takdirde karar alınamayacağı yönünde bkz., ERDEM, Birleşme ve Devralmalar, s. 58. Yönetim kurulu toplantı yetersayısının hangi kararlar açısından artırılabilmesi veya belirli konulara ilişkin kararlarda toplantı yetersayısının oybirliği olarak belirlenmesinin mümkün olmayacağı hususunda bir sınırlandırmanın yapılmadığına ilişkin bkz. SOYKAN, s. 187, dn. 244. Doktrinde *Dural* bazı konular bakımından karar yetersayısını ağırlandıramayacağı görüşündedir (bkz., DURAL, s. 103).

²²⁸ DURAL, s. 107.

²²⁹ SOYKAN, s. 296; DURAL, s. 64-65.

kurul faaliyette bulunmaktadır; ancak belirli bazı pay sahipleri tarafından bazı kararların alınması engellenmektedir. Bu durum devamlılık arz etse dahi varılan sonuç bakımından bir değişiklik olmayacaktır. Bununla birlikte duruma sebep olan kurul üyesi/üyeleri açısından genel kurulun azil yetkisi gündeme gelebilir. Bunun dışında karar alınmamasına sebep olan üye/üyeler bakımından sorumluluk davasının gündeme gelmesi söz konusu olabilir²³⁰.

Anonim şirketler kural olarak çoğunluğun söz sahibi olduğu bir yönetim yapısına sahiptir. Çoğunluk ilkesi genel kurul kararlarının alınmasında geçerli olmakla birlikte yönetim kurulu kararlarının alınmasında da uygulama alanı bulur (TTK. m. 418, m. 390).

Kontrol kavramı, doktrinde şirket üzerindeki hâkimiyeti ifade etmektedir²³¹. Bununla kast edilen şirket yönetiminde mutlak şekilde etkin olmaktır²³².

Pay sahipliği ile yönetim kurulu üyeliği sıfatının birleştiği veya en azından pay sahiplerinin kendi istedikleri kişileri yönetim kuruluna seçtikleri anonim şirketlerde pay sahipleri ile yöneticiler arasında bir çıkar çatışmasından söz edilemeyecektir²³³. Ancak bu tür şirketlerde çoğunluk ile azlık arasında bir çıkar çatışmasının ortaya çıkması muhtemeldir²³⁴. Doktrinde şirket üzerinde belirleyici etkinin²³⁵ tek bir pay sahibi veya pay grubu tarafından sağlandığı bu kontrol tipine “tek başına kontrol” denmektedir²³⁶.

Pay sahiplerinin veya pay gruplarının ortak hareket etmek suretiyle şirket üzerinde belirleyici etki yarattığı kontrol tipine “ortak kontrol” adı verilmektedir²³⁷. Bu kontrol tipinde pay grupları şirketin faaliyette bulunabilmesi için birbirine bağımlıdır.

²³⁰ SOYKAN, s. 296, dn. 75; DURAL, s. 144.

²³¹ DURAL, s. 35.

²³² DURAL, s. 35.

²³³ ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 254.

²³⁴ ŞEHİRALİ ÇELİK (KIRCA/MANAVGAT), s. 254.

²³⁵ Rekabet hukuku bakımından belirleyici etki, bir teşebbüsün tek başına veya başka bir teşebbüsle ortaklaşa başka bir teşebbüsün ticari politikalarını kendi menfaatleri doğrultusunda etkileyebilme durumu şeklinde tanımlanmaktadır (bkz., ERDEM, Birleşme ve Devralmalar, s. 53; GÜNGÖRDÜ/KAYAR, s. 81).

²³⁶ DURAL, s. 36. Rekabet hukuku açısından tek başına kontrol, belirleyici etkinin tek bir teşebbüs tarafından uygulanması durumunda gerçekleşir (bkz., ERDEM, Birleşme ve Devralmalar, s. 55).

²³⁷ DURAL, s. 36. Rekabet hukuku açısından ortak kontrol, birden fazla teşebbüsün birlikte hareket ederek veya şirketler hukukunda olduğu gibi bir blok oluşturmak suretiyle diğer teşebbüs üzerinde belirleyici etki yaratmaları durumunda gerçekleşir (bkz., ERDEM, Birleşme ve Devralmalar, s. 55).

Ortak kontrolün söz konusu olduğu yapılanmalara daha çok joint venture şeklinde faaliyette bulunan anonim şirketlerde rastlanmaktadır²³⁸. Doktrinde unsurlarını da bünyesinde bulunduran kapsamlı bir tarife göre joint venture “*hukuken ve iktisaden birbirinden bağımsız birden fazla gerçek veya tüzel kişinin belirli bir işi ya da süreklilik arz eden bir faaliyeti bir ticaret ortaklığı kurarak veya böyle bir ortaklık söz konusu olmaksızın gerçekleştirmek ve kazanç elde etmek amacıyla bir sözleşme çerçevesinde bir araya gelmeleri ve o faaliyetin rizikolarını her biri müteselsilen sorumluluk altına girmek suretiyle üstlenmeleri*” şeklinde tanımlanmaktadır²³⁹.

Joint venture’un türü olan “sermayeye katılmalı joint venture”da ilişkiye katılan taraflar önce bir joint venture sözleşmesi akdetmektedirler ve böylelikle adi ortaklık niteliğinde bir ortaklık ilişkisi oluştururlar²⁴⁰. Ardından tüzel kişiliğe sahip bir ticaret şirketi kurarlar veya zaten mevcut böyle bir şirkete katılırlar ve bu ortaklığı çeşitli özel sözleşmeler çerçevesinde sağladıkları katkılarla beslerler²⁴¹. Taraflar joint venture sözleşmesinde yavru ortaklıkta karar alma, icra ve temsil esaslarını belirler²⁴². Bu noktada taraflar özellikle yönetim haklarını düzenleyerek aralarındaki güç dengesinin oluşumunu sağlar. Joint venture sözleşmesinde yer alan bu kayıtlardan çoğu kurulacak olan şirket esas sözleşmesinde de yer alacaktır²⁴³.

İsviçre hukukunda yönetim kurulunda oylarda eşitlik nedeniyle karar yeter sayısının oluşmadığı hallere “pat durumu” denmektedir²⁴⁴. Yönetim kurulunda pat durumunun ortaya çıkabileceği klasik hal şirkete %50 sermaye payı ile katılan iki pay grubu veya pay sahibinden oluşan joint venture şeklindeki yapılarda söz konusu olur²⁴⁵. Bu gibi durumlarda pay grupları yönetim kurulunda eşit olarak temsil edilmekteyse her iki tarafın rızası olmadan hiçbir şekilde karar alınamayacaktır²⁴⁶. İsviçre hukukunda Türk

---

²³⁸ KRNETA, s. 157; DURAL, s. 37.

²³⁹ BARLAS, s. 262-263. Doktrindeki diğer tanımlar için bkz., ERDEM, Birleşme ve Devralmalar, s. 71-72.

²⁴⁰ BARLAS, s. 272.

²⁴¹ BARLAS, s. 272.

²⁴² Joint venture sözleşmesinin içeriği hakkında detaylı bilgi için bkz., BARLAS, s. 274; DAYINLARLI, s. 85 vd.

²⁴³ BARLAS, s. 275.

²⁴⁴ KRNETA, s.157 vd., TRAUTMANN/von der CRONE, s. 461 vd.; LEHMANN, s. 420; PLÜSS, s. 214; HONSELL/VOGT/WATTER (WATTER/WIESER), Art. 731 b, No.6.

²⁴⁵ KRNETA, s. 157; TRAUTMANN/von der CRONE, s. 461; DURAL, s. 37.

²⁴⁶ TRAUTMANN/von der CRONE, s. 461;KRNETA, s. 157-158; GÜNGÖRDÜ/KAYAR, s. 84.

hukukundan farklı olarak esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe oyların eşitliği durumunda yönetim kurulu başkanının üstün oya sahip olduğu kanunla düzenlenmiştir (İsv. BK. m. 713). Dolayısıyla yönetim kurulunda pat durumunun ortaya çıkabilmesi için bu hükmün esas sözleşme ile bertaraf edilmesi de aranmaktadır²⁴⁷.

Doktrinde haklı olarak belirtildiği üzere pat durumunun özellikle payların iki grupta toplandığı anonim şirketlerde de ortaya çıkabileceği belirtilmektedir²⁴⁸. Bu durumda iki grup arasındaki çekişmeden dolayı yönetim kurulu faaliyetini icra edemeyecektir. Böyle bir sonuç karar nisabının sağlanamaması bakımından ortaya çıkabilecektir. Esas olan yönetim kurulunun çalışması, şirketi yönetip temsil etmesidir. Ancak kurul, görevini yerine getiremiyorsa organ eksikliği ortaya çıkmış demektir²⁴⁹.

Sermaye yapısının eşit olarak dağılmadığı anonim şirketlerde ise farklı pay sahibi grupları arasındaki menfaat çatışmalarının önlenmesi yollarından biri de azlık veya münferit pay sahibi gruplarının şirket organlarında ve konumuz açısından yönetim kurulunda temsil edilmesine olanak tanınmasıdır²⁵⁰. Yine azlık oluşturan pay sahipleri bakımından olumsuz oy kullanmak suretiyle veya yönetim kuruluna katılmayarak yönetim kurulunda karar alınmasını engelleyen azlık haklarının (veto haklarının) varlığı bir diğer menfaat ihlalinin engelleme yolu olarak görülmektedir²⁵¹. Bu bağlamda yönetim kuruluna daha fazla üyenin katılımı sağlanarak gündemdeki konuların müzakeresi sağlanmaktadır. Bununla birlikte böyle bir durumda yönetim kurulunda toplantı ve karar yetersayısının oluşmasında güçlükler ortaya çıkabilecek yönetim kurulunun faaliyette bulunmasının engellenmesi mümkün olabilecektir.

Yeni TTK ile belli grupların yönetim kurulunda temsili m.360 hükmünde düzenlenmiştir. Çalışmamızda bu madde ile ilgili detaylı bir inceleme yapmamakla birlikte konumuz ile bağlantılı noktalar üzerinde durup genel bir açıklama yapmakla yetineceğiz. Yeni olan bu madde ile belirli gruplara yönetim kurulunda temsil edilme hakkı düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile

---

²⁴⁷ KRNETA, s. 158.

²⁴⁸ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku 1976, s. 122.

²⁴⁹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku 1976, s. 122.

²⁵⁰ KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 182. Menfaat ihlallerinin nedeni hakkında bkz., KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 181-182.

²⁵¹ İMREGÜN, Menfaat İhlalleri, s. 48; ERDEM, Birleşme ve Devralmalar, s. 57; GÜNGÖRDÜ/KAYAR, s. 85.

esas sözleşmede öngörülme kaydıyla belirli pay gruplarına, pay sahipleri gruplarına ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme imkânı getirilmektedir. Bu imkân aday önerme hakkı şeklinde olabileceği gibi belirli sayıda üyenin bu gruplara mensup pay sahipleri arasından seçilmesi şeklinde de olabilir²⁵². Genel kurul haklı bir sebep olmadıkça ya belirli grupların önerecekleri kişiyi ya da bunlar arasından birini seçmek zorundadır (TTK m. 360/I).

Özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahipleri ile azlığa²⁵³ yönetim kurulunda temsil edilme imkânı ilk kez bu düzenleme ile getirilmiştir²⁵⁴. Buna karşılık belirli pay grubuna bu imkânın getirilmesi ise ETTK döneminde tartışılmış ve Yargıtay tarafından imtiyazın pay grubuna tanınması kabul edilmiştir²⁵⁵. Belirli pay grubu Yargıtay tarafından kabul edilen grup imtiyazıdır²⁵⁶. Kanun hükmüne göre yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan paylar imtiyazlı pay kabul edilmiştir (TTK m. 360/II)²⁵⁷.

---

²⁵² KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 251; KIRCA (ŞEHİRALİ/ÇELİK), s. 426.

²⁵³ Burada azlık ile kast edilen dar ve teknik anlamda azlık dahil %50+1 oya sahip çoğunluk karşısında yer alan pay sahibi veya sahipleridir (bkz., KIRCA (ŞEHİRALİ/ÇELİK), s. 430).

²⁵⁴ Yeniliğin adeta payın sahibine tanınmasından kaynaklandığı yönünde bkz., KIRCA (ŞEHİRALİ/ÇELİK), s. 427. Aynı sıfatı taşıyan pay sahiplerinin oluşturduğu grupların da pay grubu olduğuna ilişkin bkz., TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 231.

²⁵⁵ KIRCA (ŞEHİRALİ/ÇELİK), s. 426; KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 211-212. Yargıtay'ın sermayeye katılım oranına ve gruplara verilen kontenjana bakılmaksızın şirket organlarında ve bu bağlamda yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan bütün pay gruplarını imtiyazlı olarak nitelendirdiği ve bu noktada aday önerme hakkı ile üyenin belirli bir grup pay sahipleri arasından seçimine yönelik esas sözleşme hükümleri arasında herhangi bir ayırım yapmadığı hususunda, ayrıca bu konudaki Yargıtay kararları hakkında bkz., KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 231-233.

²⁵⁶ KIRCA (ŞEHİRALİ/ÇELİK), s. 427; KARAHAN, s. 126. Hükmün gerekçesinde Yargıtay'ın yerleşik içtihadının grup imtiyazını tanımaya yönelik olduğu böylelikle Yargıtay kararlarında yer alan ilkenin kanunlaştırıldığı belirtilmektedir (bkz., TTK m. 360 gerekçesi).

²⁵⁷ Doktrinde, burada temsil edilme hakkının paya değil gruba ve azlığa tanındığı belirtilmektedir (bkz., AKDAĞ GÜNEY, s. 34). Bizim de katıldığımız görüş uyarınca, ayrı bir grup oluşturan paylara tanınan imtiyaz grup imtiyazıdır ve pay sahiplerinden ziyade payın kendisi önem taşımaktadır. Ancak sorun TTK m. 360 ile belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazının ortaya çıkmasından kaynaklanmaktadır (KIRCA (ŞEHİRALİ/ÇELİK), s. 427. Bu son durum imtiyazın paya tanınması ilkesini zedeler niteliktedir. *Kendigelen* ETTK dönemindeki çalışmasında temsil edilme hakkının kullanılmasında gruba dahil pay sahiplerinin birlikte hareket etmesi gereğinden hareketle bu durumu imtiyaz olarak değil grup hakkı olarak adlandırmaktadır (bkz., KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 212).

Getirilen yenilikle pay sahipleri ve azlığa tanınan bu hakkın uygulama alanı bulabilmesi için somut bir pay grubu ayırımının yapılması gerekir²⁵⁸. Aksi halde böyle bir durumda imtiyazlı olarak nitelendirilebilecek ayrı bir pay grubu olmayacaktır²⁵⁹. Bunun nedeni olarak da imtiyazın tabii olduğu şartların belirli olması ilkesi gösterilmektedir²⁶⁰. Son olarak belirtmek gerekir ki imtiyaz olarak nitelendirilen şirket organlarında temsil edilme hakkı, azlık konumundaki bir pay grubunun şirket yönetiminde söz sahibi olmasına hizmet eder²⁶¹. Böylelikle çoğunluk iradesinin azlık yararına sınırlandırılması söz konusu olmaktadır²⁶². İşte böyle bir durumda azlık oluşturan grup yönetim kurulunda temsil edilme hakkını elde etmektedir. Yeni TTK ile getirilen böyle bir düzenlemenin öngörülme nedeni, temelde azlık oluşturan fakat çeşitli nedenlerle bir grup altında birleştirilmesi mümkün olan pay sahiplerinin korunması olduğu kabul edilmelidir²⁶³.

Yönetim kurulunun yönetim görevini ifa edememesi yönetim kuruluna seçilen temsilcinin toplantı yetersayısının oluşmasına engel olması veya toplantı yetersayısı sağlansa dahi karar yetersayısının oluşmasına engel olması şeklinde ortaya çıkabilir²⁶⁴. Bu hallerin devamlı olarak sürmesi ve

²⁵⁸ KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 252 KIRCA (ŞEHİRALİ/ÇELİK), s. 431; KARAHAN, s. 20-24; ÇAMOĞLU, s.4; (HONSELL/VOGT/WATTER (WERNLI), Art 709, No.23.

²⁵⁹ KENDİGELEN, İlk Tespitler, s. 252; KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 255. İmtiyaz tanınmasına ilişkin temel ilkeler hakkında bkz., KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 25 vd.

²⁶⁰ KIRCA (ŞEHİRALİ/ÇELİK), s. 428; KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 255.

²⁶¹ KENDİGELEN, s. 252. Yazar, ETTK dönemindeki çalışmasında, şirket organlarındaki temsil hakkını imtiyaz olarak değil ana sözleşmeye dayalı bir grup hakkı olarak görmektedir (bkz., KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 252) .

²⁶² KENDİGELEN, İmtiyaz, s. 253.

²⁶³ KENDİGELEN, İsviçre Hukuku, s. 429. Benzer bir düzenleme İsv. BK. m. 709 hükmünde yer almaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında azlığın veya münferit pay sahibi gruplarının yönetim kurulunda temsili düzenlenmiştir.

²⁶⁴ Yönetim kuruluna seçilen grup temsilcisinin sahip olduğu hak ve yükümlülükler bakımından diğer üyelerden herhangi bir farkı bulunmamaktadır (KRNETA, s. 73; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, § 28, No.162-163; FUNK, Art.708, No.4; BÖCKLI, s. 1567). Bununla birlikte belirtilmelidir ki yönetim kurulunda yer alan temsilci öncelikle şirketin menfaatlerini göz önünde bulundurmalıdır. Buna ilaveten temsilci temsil ettiği grubun menfaatlerini de ihmal ve ihlal etmemelidir (FUNK, Art.708, No.4; BÜRGI, Art.708, No.58, KRNETA, s. 73; FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, §28, No. 163; BÖCKLI, s. 1567). Bunu da şirketin menfaatleri izin verdiği müddetçe temsil ettiği grubun menfaatlerini koruyarak yerine getirecektir (BÖCKLI, s. 1567) . Bu doğrultuda doktrinde eşit değerde çözümlerin söz konusu olduğu takdire dayalı meselelerde temsilcinin temsil ettiği grubun menfaatine olanı tercih etmesinin yerinde olacağı belirtilmektedir (FORSTMOSER/MEIER-HAYOZ/NOBEL, §28, No. 163; (HONSELL/VOGT/WATTER (WERNLI), Art. 709, No. 18). Temsilci ile temsil edilme hakkı tanınan belli gruplar arasında seçimden önce herhangi

hiçbir şekilde karar alınamaması sonucunu doğurması halinde ise TTK m. 410/II'nin işletilebilmesi mümkün olabilecektir²⁶⁵.

TTK m. 434/IV ile halka açık olmayan anonim şirketlerde birikimli oy esasının benimsenebilmesi mümkün hale getirilmiştir²⁶⁶. Birikimli oy sistemi esas sözleşmede öngörüldüğü takdirde (Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Tebliği m. 5/I, a) azlığın yönetim kuruluna üye seçtirebilmesine olanak sağlar (Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Tebliği m. 1). Dolayısıyla böyle bir esasın benimsenmesi azlığın korunmasına hizmet etmektedir²⁶⁷. Anonim şirketin birikimli oy sistemini benimsemesi halinde azlığın kendi istediği bir adayı yönetim kuruluna seçtirebilmesi olanaklıdır. Zira bu sistemin amacı çoğunluğun gücünü sınırlamak ve azlığın yönetim kurulunda temsilini sağlamaktır²⁶⁸. Bu bağlamda yönetim kurulunun yönetim faaliyetini icra edememesi durumunun somut olaya göre değerlendirilmesi gerekir. Bu durumun nasıl gerçekleşebileceğine ilişkin olarak tekrardan kaçınmak amacıyla azlığın yönetim kurunda temsili (TTK m. 360) hakkında yaptığımız açıklamalarımıza atıfta bulunmakla yetiniyoruz.

SONUÇ

Anonim şirket genel kurulunu toplantıya çağrı konusunda yetkili olanlar esasen TTK m. 410-412 arasında düzenlenmiştir. Bu sayılanlar dışında yetkili kişilerin esas sözleşme ile belirlenmesi hususu ise TTK m. 340 ile bağlantılı olarak incelenmelidir. Bunun dışında diğer mevzuata göre de genel kurulu toplantıya çağırabilecekler belirlenmiştir.

İnceleme konumuz çağrı konusunda yetkinin düzenlendiği maddelerden biri olan TTK m. 410/II (Genel Kurul Yönetmeliği m. 9/II) hükmüdür. Bu

---

bir sözleşmesel ilişkinin bulunmadığı buna karşılık temsilcinin seçim kararını kabulü ile birlikte vekâlet veya vekâlet benzeri bir ilişkinin kurulduğu doktrinde ifade edilmektedir (HONSELL/VOGT/WATTER (WERNLI), Art. 709, No. 18).

²⁶⁵ Ancak burada dn. 227'de belirttiğimiz şekilde veto hakkı bakımından teknik anlamda bir azlık hakkı değil fiili bir azlık durumunun bulunduğu unutulmamalıdır.

²⁶⁶ Bu hususta "Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ" yayınlanmıştır (RG. 29.08.2012, S. 28396). Halka açık anonim şirketler açısından ise birikimli oy esası, "Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanımına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"de düzenlenmiştir (Seri IV, No.29), RG. 18.02.2003, S. 25024.

²⁶⁷ OKUTAN NILSSON, Birikimli Oy, s. 563; ŞENER, s. 504.

²⁶⁸ OKUTAN NILSSON, Birikimli Oy, s. 563; AYHAN, s. 253. Seri IV, No. 29 sayılı Tebliğ m. 1'de birikimli oy sisteminin azlığın şirketin yönetim kuruluna temsilci seçtirmesine olanak verdiği belirtilmektedir.

düzenlemeye göre, tek pay sahibi yönetim kurulu ile ilgili belirli durumların ortaya çıkması halinde mahkeme izni ile genel kurulu toplantıya çağırabilir. Bu hakkın kullanılabilmesi için tek bir paya sahip olmak yeterlidir.

Tek pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin affectio societatis unsuru ile bağlantısı olduğu gibi böyle bir yetkinin düzenleme altına alınması pay sahibi açısından yeni bir vazgeçilmez hak ortaya çıkarmıştır. Bu hak ancak mahkeme kararı ile kullanılabilir. Pay sahibi mahkemeye gündem taslağını da vermelidir. Zira TTK m. 413/I (Genel Kurul Yönetmeliği m. 13/VI) gereği gündemi çağrısı yapan belirler.

TTK m. 410/II'nin getiriliş nedeni, yönetim kurulunun üzerine düşen yönetim görev ve yetkisini yerine getirmemesi/getirememesidir. Zira kanun hükmünde açıkça öngörüldüğü gibi, yönetim kurulunun devamlı surette toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında tek bir pay sahibi mahkeme kararı ile genel kurulu toplantıya çağırabilecektir. Böylelikle TTK m. 530 bağlamında organ eksikliğinin ortaya çıkması ve şirketin feshine kadar gidilebilecek sonucun engellenmesi amaçlanmaktadır. Uygulama açısından pay sahibinin mahkeme kararı ile çağrı yetkisini kullanabilmesi sıkıntı yaratabilecek niteliktedir. Zira genel kurulu toplantıya davet usulü TTK m. 414/I'de (Genel Kurul Yönetmeliği m. 10) düzenlenmiştir. Pay sahibinin de bu hükme riayet etmesi gerekmektedir. Ancak bunu yaparken bilgi ve belgelere sahip olması gerekir. Yönetim kurulu pay sahibine gerekli kolaylığı sağlamadığı takdirde ise çağrı konusunda sıkıntı yaşanması muhtemeldir. Bu nedenle genel kurul toplantısının yapılmasını sağlamak için TTK m. 412'de öngörüldüğü gibi bir kayyım atanmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

TTK m. 410/II bağlamında yönetim kurulunun eksikliği geniş anlaşılmalıdır. Kurulun toplantı nisabının gerçekleşmesine imkân bulunmaması hali üye eksikliği nedeniyle ortaya çıkabilir. Ancak bu durumda TTK m. 363/I'in uygulama alanı bulması söz konusu olacaktır. Bununla birlikte geriye kalan yönetim kurulu üyeleri bu maddeyi işletmedikleri takdirde veya toplantı nisabının oluşmaması halinde genel kurulun toplantıya daveti gereklidir. İşte bu noktada TTK m. 410/II'nin uygulama alanı bulması muhtemeldir. Zira esas sözleşmede veya genel kurul kararında belirtilen yönetim kurulu üye sayısında sonradan meydana gelen eksilmeler toplantı nisabı bundan etkilenmese dahi kurulun organ niteliğini etkiler. Yönetim kurulunun mevcut olmaması, kurul üyelerinin toptan istifası, kaza gibi nedenlerle ortaya çıkabileceği gibi

üyelerin görev sürelerinin sona ermesi, üye seçimine ilişkin genel kurul kararının yokluğunun, butlanının tespiti veya iptali ve kesinleşmesi ile ortaya çıkabilir. Yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması hali geniş yorumlanmalıdır. Şöyle ki, yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması ile birlikte toplanmasına rağmen sürekli bir şekilde ve hiçbir surette karar alamaması bu kapsamda değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

AKDAĞ GÜNEY, Necla, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 1. Bası, İstanbul 2012.

AKİPEK, JALE/AKINTÜRK, TURGUT/ATEŞ KARAMAN, DERYA, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku C. I, 10. Bası, İstanbul 2013.

ANSAY, Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku, 6. Bası, Ankara 1982.

ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketler I Umumi Hükümler, 3. Bası, İstanbul 1960 (Anılış: ARSLANLI, AŞ, C. I).

ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketler II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960 (Anılış: ARSLANLI, AŞ, C. II-III).

ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketler IV-V Anonim Şirketin Hesapları Anonim Şirketin İnfisahı ve Tasfiyesi, İstanbul 1961 (Anılış: ARSLANLI, AŞ, C. IV-V).

AYHAN, Rıza, Birikimli Oy Hakkında, *Prof. Dr. Fikret EREN'e Armağan*, Ankara 2006, s. 237-260.

BAHTİYAR, Mehmet, Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesi, İstanbul 2001.

BAHTİYAR, Mehmet/HAMACIOĞLU, Esra, Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları, 1. Bası, İstanbul 2014.

BARLAS, Nami, Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, 3. Bası, İstanbul 2012.

BAŞBUĞOĞLU, Tarık, Uygulamalı Türk Ticaret Kanunu, Açıklamalar-İçtihatlar, C. I, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak Hukuku, Ankara 1988.

BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, Şirketler Hukuku, 9. Bası, Bursa 2013.

von BÜREN, Roland/STOFFEL, Walter A/WEBER, Rolf H, Grundriss des Aktienrechts, 3. Auf., Zurich 2011.

BÜRGERS, Tobias/KÖRBER, Torsten (Yayınlayanlar), Heidelberger Kommentar zum Aktiengesetz, 2. Auf., Heidelberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg 2011 (Anılış: BÜRGERS/KÖRBER (İlgili Bölümün Yazarı)).

BÖCKLI, Peter, Schweizer Aktienrecht, 4. Auf., Zurich-Basel_Genf 2009.

BÜRGI, F. Wolfhart, Das Obligationenrecht (Zürcher Kommentar), 5. Teil: Die Aktiengesellschaft, b/2: Art. 698-738, Zurich 1969.

ÇAMOĞLU, Ersin, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsili, Halil Arslanlı Bilim Arşivi,(<http://arslanlibilimarsivi.com/>, 19.02.2015).

ÇEVİK, Orhan Nuri, Anonim Şirketler, 4. Bası, Ankara 2002.

DAYINLARLI, Kemal, Joint Venture Sözleşmesi, 3. Bası, Ankara 2007.

DOĞANAY, Y. Ümit, Adi Şirket Akdi (Akdin Unsurları-Kurulması-Hükümsüzlüğü), İstanbul 1968.

DOMANIÇ, Hayri, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi II, İstanbul 2010.

DURAL, H. Ali, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2005.

DURAL, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan, Kişiler Hukuku, 14. Baskı, İstanbul 2013.

ERDEM, Nuri, 6102 Sayılı Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin "Müktesep" (Kazanılmış) Hakları, *Regesta*, C. II, S. 1, 2012, 29-44.

ERDEM, H. Ercüment, Türk ve AT Rekabet Hukukunda Birleşme ve

Devralmalar, İstanbul 2003 (Anılış: ERDEM, Birleşme ve Devralmalar).

ERDEM, H. Ercüment, Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirketler İçin Getirdiği Yenilikler, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 9, S. 117-118, Mayıs-Haziran 2014, s. 29-61.

FORSTMOSER, Peter/MEIER-HAYOZ, Arthur/NOBEL, Peter, Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996.

FUNK, Frist, Kommentar des Obligationenrechtes, Zweiter Band: Das Recht der Gesellschaften, Aarau 1951.

GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Türk Medeni Hukukunda Kayyımlik, İstanbul 2006.

GÜNGÖRDÜ, Abdülgani/KAYAR, Mehmet Akif, AB Rekabet Hukuku Uygulamaları Işığında Ortak Girişimlerde Ortak Kontrolün Varlığının Belirlenmesi, *Rekabet Dergisi*, S. 11, Temmuz-Ağustos-Eylül 2002 s. 83-104.

HELVACI, Mehmet, "Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkındaki Yönetmelik" Gereği ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarının Yapılması, 1. Bası, İstanbul 1997.

HOMBURGER, Eric, Zürcher Kommentar zu Art. 707-726 OR, Zurich 1997 (Anılış: Zürcher Komm.-OR/HOMBURGER).

HONSELL, Heinrich/VOGT, Nedim Peter/WATTER , Georg (Yayıncı), Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht II, Art. 530-1186 OR, 3. Auf., Basel 2008 (Anılış: HONSELL/VOGT/WATTER (İlgili Bölümün Yazarı).

HÜFFER, Uwe, Beck'sche Kurz Kommentare, Aktiengesetz, 10. Auf., München 2012.

İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul 1989 (Anılış: İMREGÜN, AO).

İMREGÜN, Oğuz, Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararından Doğan Menfaat İhlalleri ve Bunların Telif Çareleri, İstanbul 1962 (Anılış: İMREGÜN, Menfaat İhlalleri).

İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yetersayıları ve Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Başvuru Yolları, *Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı*, C. I, İstanbul 2001, s. 277-292 (Anılış: İMREGÜN, Yönetim Kurulu Kararları).

İZMİRLİ, Yadigar, Anonim Şirketlerde YÖNETİM Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi ve Hukuki Sonuçları, 1. Baskı, Ankara 2001.

KARAEGE, Özge, Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364), *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 72, S. 2014/1, s. 71-110.

KARAHAN, Sami, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazların Korunması, İstanbul 1991.

KARAHAN, Sami (Editör), Şirketler Hukuku, 2. Bası, Konya 2015 (Anılış: KARAHAN/İlgili Bölümün Yazarı).

KARASU, Rauf, Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, 2. Bası, Ankara 2015.

KARAYALÇIN, Yaşar, Ticaret Hukuku II, Şirketler Hukuku, 2. Bası, Ankara 1973 (Anılış: KARAYALÇIN, Ticaret Hukuku II).

KARAYALÇIN, Yaşar, Anonim Şirkette Çoğunluk-Azınlık İlişkisi Bakımından Kontrol (Blok) satışı ve Genel Alım Önerisi, *Prof. Dr. Haluk Tandoğan'a Armağan*, Ankara 1990, s. 351-398 (Anılış: KARAYALÇIN, Kontrol Satışı).

KENDİGELEN, Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 2. Bası, İstanbul 2012 (Anılış: KENDİGELEN, İlk Tespitler).

KENDİGELEN, Abuzer, Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz, İstanbul 1999 (Anılış: KENDİGELEN, İmtiyaz).

KENDİGELEN, Abuzer, İsviçre Hukukunda Farklı Pay Sahibi Kategori veya Gruplarının Şirket Organlarında Temsili (OR Art.709), *Makalelerim*, İstanbul 2011, s. 388-451 (Anılış: KENDİGELEN, İsviçre Hukuku).

KIRCA, İsmail/ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal/MANAVGAT, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, C. I, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Ankara 2013.

KRNETA, Georg, Praxiskommentar Verwaltungsrat, Art. 707-726, 754 OR und Spezialgesetze, Ein Handbuch für Verwaltungsräte, 2. Auf., Bern 2005.

LEHMANN, Peter, "Die Kleine Aktiensrechtsrevision" (Teil 2) – Neuerungen in den Bereichen Aktionärsrechte, Firma, Handelsregister, *GesKR*, 2007, s. 420-428.

MEIER, Robert, Die Aktiengesellschaft, Zurich-Basel-Genf 2005.

MİMAROĞLU, Sait Kemal, Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara 1967, (Anılış: MİMAROĞLU, Hukuki Mesuliyet).

MİMAROĞLU, Sait Kemal, Ticaret Hukuku, II. Cilt, İşletme Hukuku, Ticaret Ortaklıkları Hukuku (Ortaklıklar Hukukuna Giriş – Genel Hükümler – Kollektif ve Komadit Ortaklıklar), Ankara 1972 (Anılış: MİMAROĞLU, Ticaret Ortaklıkları Hukuku).

MOROĞLU, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih, *Makaleler I*, 2. Bası, İstanbul 2001, s. 89-102 (Anılış: MOROĞLU, Azınlık).

MOROĞLU, Erdoğan, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyeleri ile Denetçilerinin Görev Süreleri, *Makaleler I*, 2. Bası, İstanbul 2001, s. 389-400 (Anılış: MOROĞLU, Görev Süreleri).

MOROĞLU, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 7. Bası, İstanbul 2014 (Anılış: MOROĞLU, Hükümsüzlük).

MOROĞLU, Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneriler, 4. Bası, Ankara 2006 (Anılış: MOROĞLU, Tasarı).

Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, Band 4, Aktiengesellschaft, 3. Auf., München 2007 (Anılış: Münc. Hdb. AktG/İlgili Bölümün Yazarı).

Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, Band 2, §§ 76-117, 4. Auf., München 2014 (Anılış: Münc. Komm-AktG./İlgili Bölümün Yazarı).

Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, Band 3, §§ 118-178, 3. Auf., München 2013 (Anılış: Münc. Komm-AktG./İlgili Bölümün Yazarı).

NARBAY, Şafak, TTK Tasarısı'nda Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davete Yetkili ve Görevli Olanlara İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, *HPD* 2006, s. 168-181.

NOMER, Fusun, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, İstanbul 1999.

OĞUZMAN, M. Kemal /SELİÇİ, Özer/OKTAY ÖZDEMİR, Saibe, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 13. Bası, İstanbul 2013.

OKUTAN NILSSON, Gül, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Birikimli Oy Kullanımı, *Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan*, C. I, İstanbul 2003, s. 563-601 (Anılış: OKUTAN NILSSON, Birikimli Oy).

OKUTAN NILSSON, Gül, Anonim Ortaklıklarda Paysahipleri Sözleşmeleri, İstanbul 2004 (Anılış: Pay Sahipleri Sözleşmeleri).

ÖZTAN, Bilge, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara 1970.

PLÜSS, Adrian, Können Richter Verwaltungsräte Absetzen?, *AJP* 2014, s. 211-216.

POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 11. Bası, İstanbul 2009 (Anılış: POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku).

POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul 2014 (Anılış: POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar I).

POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar Hukuku, C. II, 2. Bası, İstanbul 1976 (Anılış: POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku 1976).

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, 2. Bası, Ankara 2014 (Anılış: PULAŞLI, C. I).

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C.II, 2. Bası, Ankara 2014 (Anılış: PULAŞLI, C: II).

SCHUCANY, Emil, Kommentar zum Schweizerischen Aktienrecht, 2. Auf., Zurich 1960.

SOYKAN, İsmail Cem, Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, İstanbul 2012.

ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal, Hukukun Ekonomik Gerçekliğe Yanıtı: Tek Kişilik Şirketler, *Batider*, C. XXIV, S. 1, 2007, s. 163-216.

ŞENER, Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 2. Bası, Ankara 2015.

TANNER, Brigitte, Kommentar zu Art. 698-706 b OR, Die Generalversammlung, in: Zürcher Kommentar, Teilband V 5b, Zurich 2003 (Anılış: Zürcher Komm.-OR/TANNER).

TEKİL, Fahiman, Anonim Şirketler Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1998.

TEKİNALP, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 3. Bası, İstanbul 2013 (Anılış: TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2013).

TEKİNALP, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4. Bası, İstanbul 2015 (Anılış: TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları 2015).

TEOMAN, Ömer, Türk Hukukunun Güncel Sorunları I (Ticaret Sicili Memuru'nun TTK m. 315, f. 1 Uygulamasındaki Denetim Yetkisi-Nama Yazılı Hisse Senetlerinin Cirounda İmzanın Kaşe ile Atılabiliş Atılamayacağı Sorunu), *Otuz Yıl Ticaret Hukuku-Tüm Makalelerim-* C. II 1982-2001, İstanbul 2001, s. 293-307 (Anılış: TEOMAN, Sicil Memuru).

TEOMAN, Ömer, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerin Değerlendirilmesi, *Batıder*, C.XXVI, S. 3, 2010, s. 5-16 (Anılış: TEOMAN, Yönetim Kurulu).

TRAUTMANN, Mathias/von der CRONE, Hans Caspar, Organisationsmängel und Pattsituationen in der Aktiengesellschaft, *SZW*, 2012, s. 461-476.

TÜRKOĞLU, Ferah, Anonim Ortaklıklarda Organ Boşluğu ve Ortaklığa Kayyım Atanması, *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 2, 2010, s. 127-149.

ÜÇİŞİK, Güzin/ÇELİK, Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt, Ankara 2013.

YASAMAN, Hamdi, Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırması, *Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan*, İstanbul 1995, s. 450-454.

YILDIZ, Şükrü, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yetersayısı ve Yargıtay Kararları, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler-Tartışmalar XVIII* 25 Haziran 2001, Ankara 2001, s. 67-104.

YİĞİT, İlhan, Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, İstanbul 2005.

